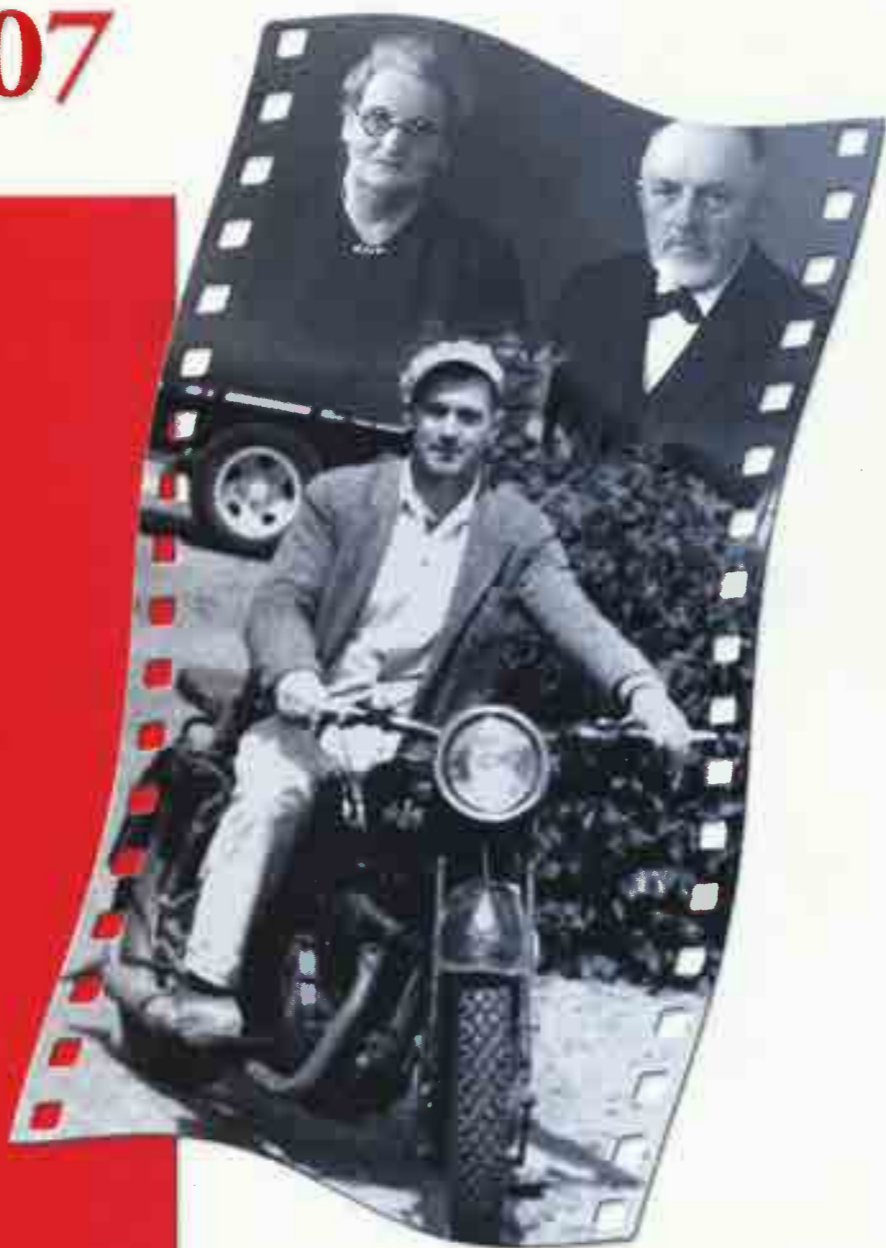

HORSENS- HAMMER ÅRBOG 2007

Indholdsfortegnelse 2007

Motorløbene i Hammer Bakker	3
Horsens Byskole, Langholt	5
Den gamle præstegård i Langholt	10
Børge Kroghs erindringer - 1. del	12
Granitkorset. Et dystert minde om Wölle Faarbak	18
»Sidste nyt« om stenkorsset ved Vodskov Landevej	19
Vognmandskone i Vodskov	22
Sagførerens gartner II	24
Konfirmander i Vodskov kirke, 1956	26
Murer-Ernst Jensen	27
Langholt Folkedanserlaug - 1. del	28
Interview med Ali Paydari	29
Dags Dato kvittering fra 1944	30
Dagens Cata-Strofe	31

Samlet indholdsfortegnelse for alle årbøgerne fra 1977 til d.d. bringes fremover af pladshensyn kun hvert 3. år. Næste gang bliver i 2009 årbogen.

Motorløbene i Hammer Bakker

»Branths plantage« 1938-1950

Af Erik Jensen, 2006

I april 1938 arrangerede »Nordjyllands Motor Sport«, i samarbejde med »Nimbusklubben«, det første motorløb i »Branths Plantage«, som ligger 1 km syd for Hammer kirke.

1940. Området ved plantørboligen i Branths plantage, hvor der blev kørt motorløb.

Ved en forglemmelse var løbet ikke blevet anmeldt til politiet. Da første start skulle gå, var der samlet ca. 5000 tilskuere omkring banen, hvilket var langt over det forventede. Kort efter mødte politiet op og meddelte, at trafikken på Limfjordsbroen var brudt sammen pga. den store publikumstilstrømning.

18. juni 1939. Glimt fra ryttergården i Hammer Bakker. Fra venstre: Jens »Lyn«, Horsens, Josef Koch, København, Kaj »Nimbus«, Aalborg og »Fejeren«, Aalborg. På maskinen til højre: Holger Hansen, København.

Motorklubben fik besked på, at man fremover skulle meddele, når man ville afholde motorløb, så politiet kunne være klar til at regulere trafikken.

Motorløbene blev kaldt for »Bakkeløb«, man startede én kører ad gangen, og så gjaldt det om at køre på hurtigste tid fra foden af bakken til toppen, en afstand på ca. 200 m., som blev kørt på 15-18 sek., hvilket gav en hastighed af ca. 100 km./t., når kørerne strøg over målstregen på bakketoppen. Tiderne blev allerede på daværende tidspunkt taget med elektrisk kontrolapparat.

De fleste af kørerne kom fra Aalborg og Hjørring, men også fra København og andre dele af landet var der deltagere. Fra Vodskov deltog i soloklassen Jens Bloch Jensen, som i mange år drev bilhandel i Vodskov. Motorcykelforhandler N.O. Jensen, Aalborg deltog i både solo- og sidevognsklassen.

1938. Bakkeløb i Hammer Bakker. I baggrunden ses plantørboligen, som stadig findes i »Branths plantage«.

Der var altid mange tilskuere fra Vodskov og omegnsbyerne, når der blev kørt motorløb i Hammer Bakker. På parkeringspladsen, som var anlagt ved siden af plantørboligen, der stadig kan ses i »Branths plantage«, stod motorcyklerne så tæt som fluer.

Også mange rutebiler kunne ses, et par timer før løbet kørte man i pendulfart fra Aalborg rutebilstation til motorbanen. Indgangsbillet inkl. program kostede 75 øre.

Den 30. april 1939 arrangeredes der igen motorløb. Som sædvanlig var banen afmærket med gule vimpler, der klart fortalte, hvor man skulle køre, men kørerne kunne ikke altid holde sig inden for afmærkningerne, nogle gange røg motorcyklen igennem vimplerne og landede i lyngen ved siden af banen. Andre gange fik motorcyklen så meget gas, at den gik bagover og lavede saltomortaler på den stejle bakke. En af kørerne tog helt galt bestik straks fra starten og drønedede lige ind i dommerbordet, så blyanterne dansede, heldigvis skete der ingen personskade ved de forskellige uheld. Der var denne dag ca. 4000 tilskuere tilstede, hvoraf langt de fleste gik gennem billetkontrollen, men også en del gik udenom.

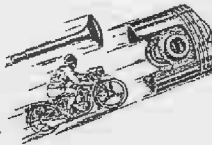
1947. En væltetur i Hammer Bakker.

Under krigen 1940-45 var al afholdelse af motorløb forbudt. Da krigen var slut, afholdt flere forskellige nordjyske motorklubber igen løb på banen i »Branths plantage«.

Plantørboligen i »Branths plantage«, november 2006.

Foto: Erik Jensen.

Billet-Program 75 Øre	
	<p>Alle Tider med fuldende Motorcykle NIMBUS Salg og Service H. MUNK AALBORG Tlf. 1940</p>
<p>CARL PEDERSEN Tlf. 6359 - Prinsensgade 19 - Tlf. 6055</p> <p>Udlejning af Bil og Motorcykle uden Fører</p> <p style="text-align: right;">KØRESKOLE</p>	
<p>PROGRAM FOR MOTORLØBET</p> <p>HAMMER BAKKER</p>	
<p>Søndag d. 30. April 1939 Kl. 1</p> <p>Arrangeret af Nordjyllands Motor-Sport, Aalborg Nimbus-Klubben, Aalborg</p>	
	<p>B. S. A. MOTORCYCLE - RESERVEDELE - TILBEHØR</p> <p>Ronald Laursen, Jernbanegade 18, Tlf. 5251, Aalborg</p>

Brønderslev Motorklub arrangerede søndag den 25. maj 1947 (pinsedag) bakk løb, hvor ca. 6000 tilskuere mødte op. Der deltog ca. 70 kørere bl.a. de meget kendte og populære sidevognskørere Rasmus Kornum og Verner Poulsen fra Vodskov, som kørte på dagens hurtigste tid i sidevognsklassen 18,5 sek. Også N.O. Jensen, Aalborg var med. Han kørte på dagens hurtigste tid i 500 cc solo 15,0 sek. Om aftenen festede man og havde præmieoverrækkelse på »Hammerhus«, - en meget populær restaurant på daværende tidspunkt, som lå ca. 2 km. vest for banen.

Efter at have arrangeret bakk løb frem til ca. 1950 begyndte motorklubberne at arrangere »motocross«, som blev afviklet på større baner bl.a. banen i Lundby Krat ved Gistrup. Her startede man 10 til 20 kørere samtidig, hvorefter disse skulle gennemkøre en anlagt terrænbane flere gange. Med indførelsen af »motocross« var bakk løbenes tid forbi og dermed også motorløbene i Hammer Bakker.

November 2006.

Horsens Byskole, Langholt april 1947 - april 1954

Af Aase Fladkjær (f. Andersen)

Den 1. april 2007 var det 60 år siden, jeg begyndte i første klasse i Horsens Byskole. Alligevel vælder minderne i skrivende stund frem. Jeg husker mine syv års skolegang som en lys og lykkelig tid, vel vidende, at man har en tendens til at glemme det grå og hverdagsagtige og huske det sjove og det specielle.

I virkeligheden skulle jeg slet ikke have gået i skole i Langholt, for mit hjem, den lille ejendom »Birkhede« (nu Horsensvej 67), var beliggende i det, der dengang hed Vester Hassing Kommune. Men læreren i Stae Skole, hvor jeg skulle have gået, var ikke den rette, mente mine forældre. Han tog lovligt afslappet på undervisningen og gik meget ind for, at eleverne hjalp ham i hans store have, så min far fik det ordnet sådan, at først jeg – og senere også min bror, kom til at gå i skole i Langholt. Da alle nabobørn gik der, var det selvfølgelig en god løsning. Nogle dage før første skoledag kom en nabopige og spurgte, om hun måtte følge mig i skole, og det måtte hun da gerne – så sådan blev det! Ikke noget med at have sin far og mor med eller at komme og se skolen i forvejen. Jeg kan i øvrigt ikke huske noget som helst om dagens forløb. Måske har det været alt for overvældende!

Jeg kunne læse, da jeg begyndte i skolen. Der gik dog nogen tid, inden det gik op for lærerinden, for hun havde jo ikke spurgt – og på den tid sagde man ikke noget til sin lærer uden at være blevet spurgt først. Da det gik op for hende, blev jeg og et par andre elever sat til at lære de gotiske (krøllede) bogstaver, og det har sikkert været en fornuftig beskæftigelse, for i den tids læsebøger var der også tekster med denne skrift.

Så vidt jeg husker, var der fire klasser. I de små klasser havde vi frøken Lehmann; senere fik vi lærer

Larsen (Aage Th. Larsen), der var førstelærer, og skiftende andenlærere, bl.a. Helge Pedersen, der mange år senere blev min kollega på Vodskov Skole, og Gunnar Vestergaard, som i dag stadig bor i Langholt.

Frøken Lehmann var en meget omhyggelig lærerinde, der gjorde alt, hvad hun kunne, for at alle skulle lære så meget som muligt. Hun havde sin lærerindebolig på skolens førstesal. Her boede også Karen Hansen, der ud over at passe lejligheden og lave mad hjalp frøken Lehmann i håndarbejdstimerne på skolen, formodentlig et ulønnet job.

1948. Horsens Byskole. De 6 vinduer til venstre er klasseværelser. Til højre er førstelærerboligen. Lærerinden boede på kvisten. Bemærk den store køkkenhave til højre.

Skolen set fra skolegården.

Frøken Lehmann var meget religiøs – tilknyttet Indre Mission, og udover morgensang og en lang, lang morgenbøn erindrer jeg, at vi ikke blev snydt for undervisning i kristendom – for nu at sige det mildt. Det skal i øvrigt bemærkes, at da hun med møje og besvær i løbet af første klasse havde lært os, at navneord skrives med stort begyndelsesbogsstav og et å skrives aa, så kom der en retskrivningsreform i 1948, der lavede om på disse regler.

Lærer Larsen var frøken Lehmanns store modsætning. Det var to markante personligheder, der ikke ganske mestrede samarbejdets svære kunst, men de omtalte altid hinanden pænt. Også han var tilknyttet Indre Mission, men i en mere »lys« udgave. Han var også kirkesanger og havde en god stemme. Vi lærte mange sange og salmer hos ham, ofte ledsaget af hans violinspil. Han var, hvad vi i dag vil kalde en autoritær lærer, og mange elever var nok også lidt bange for ham og hans noget barske facon. Men kedelig var han aldrig! Der var selvfølgelig megen udenadslæren, fx. af salmevers; det var der i alle skoler. Ikke nok med, vi skulle kunne sige versene fejlfrit, vi skulle også kunne dem i den rigtige rækkefølge, og der er altså mange vers i »Op al den ting«, »Et barn er født« og »Hil dig, frelser og forsoner«.

Også tabellerne blev indlært godt og grundigt, både de små og store. Og kongerækken! Og alle stationerne på Aalborg-Sæby-banen! Ingen, heller ikke forældrene, stillede spørgsmål ved det fornuftige i at kunne opremse »Ørsø, Agersted, Præstbro, Dybvad osv.«. Og så har man oven i købet senere tilladt sig at nedlægge banen!

Historieundervisningen husker jeg som meget spændende. Lærer Larsen var en fantastisk fængende fortæller. Og begivenhederne blev ikke blandet sammen – kronologi var en selvfølge. Først gjaldt det danmarkshistorien, dernæst verdenshistorien – efter Nik. M. Helms' små, velskrevne bøger, der gav læreren muligheder for uddybning.

Om lørdagen, lige før ugens undervisning var til ende, kom dét, vi alle havde set frem til: oplæsning

af en spændende bog. Lærer Larsen læste tit historiske bøger, bl.a. om stenalderen. De var meget dramatiske; faktisk tror jeg ikke, at livet kan have været så farligt, som det blev beskrevet, men vi slugte hvert ord. Også »Paw-bøgerne« og »Onkel Toms Hytte« var vi meget begejstrede for. Lærer Vestergaard læste mest »morsomme« børnebøger. »Flemming-bøgerne« morede han sig lige så meget over, som vi gjorde.

Hvert forår tog lærer Larsen os med på en tur med start fra skolen klokken fem om morgenen til Langholt Hovedgårds skov for at høre fuglesang og se på musvågereder m.m. En sådan undervisning »uden for murene« var der ikke mange lærere, der praktiserede dengang.

Det var en broget skare elever, der skulle undervises – fra næsten på grænsen til det, man dengang kaldte åndssvag, og op til de virkeligt velbevagede. Lærer Larsen gjorde meget for, at alle fik lært noget, men var det helt håbløst for en elev at klare en regneprøve, så fandtes der en udvej. Eleven fik penge til at gå i Brugsen efter slik, som så blev uddelt i klassen, når prøven var forbi. Så var vedkommende glad, vi var glade – og ingen drillede.

For de ældste elever var der en årlig tur til Aalborg Teater, der også dengang lå i Jernbanegade. Det var som et eventyr at komme indenfor der med alt det røde plys og de mange lamper med dæmpet lys. Hvis man kom til at sidde på balkonen, følte man sig særlig heldig. Jeg husker tydeligt, hvor begejstret jeg var for operetten »Landmandsliv«, selv om operettens univers ikke mindede ret meget om det, jeg kendte til livet på landet.

At se film var noget ganske særligt. En gang imellem fik skolen nogle film hjem fra Statens Filmcentral – og vi fik som regel læreren overtalt til at se filmene både forlæns og baglæns. Det var noget af en oplevelse at se en sommerfugl krybe ind i sin puppe for derefter at blive larve og æg! Det var næsten altid dyrefilm, vi så. Ofte bier, myrer og lignende småkravl, men de var måske de letteste at

filme med den tids teknik. Også rejsefilm med globetrotteren Jens Bjerre så vi, og det var en helt uforsståelig og spændende verden, der åbnede sig for os – og jeg regnede ikke med, at jeg nogensinde selv skulle komme til fremmede verdensdele.

Skolen var i det hele taget stedet, hvor det spændende kunne opleves. Engang imellem kom der en omrejsende »dyrepark«, og så kunne vi for en beskedent entré se vilde og halvvilde dyr i bittesmå bure. I dag ville myndighederne øjeblikkeligt have forbudt det menageri – og med god grund. Det var ikke spor bedre, end hvad bjørnetrækkere, som jeg har set det i Sibirien og Bulgarien, udsætter deres dyr for. Men den gang skænkede vi det ikke en tanke!

Uden problemer var det dog ikke at gå i skole. På et tidspunkt – jeg var nok ikke mere end otte år – var jeg bange for at komme i skole pga. et par lidt større piger, der holdt min cykel, så jeg ikke kunne komme hjem. Dengang blandede man ikke lærerne ind i småproblemer (og nok heller ikke store), så mor cyklede uden mit vidende hen og snakkede med den værste af pigerne. Mor var meget pædagogisk og fortalte pigen, at hun altid havde hørt, at hun var en sød pige, og hun da slet ikke kunne forestille sig, at hun kunne finde på at genere en yngre klassekammerat. Pigen bedyrede, at det var det sidste, hun kunne tænke sig at gøre – og så var det problem ude af min verden.

Skolen påtog sig også at forsøge at gøre os til sparsommelige medborgere. En gang om ugen kunne vi købe sparemærker, der skulle klistres ind i dertil indrettede hæfter, på hvis forside der stod: »Mange bække små, gør en stor å«. Der var også noget med en Peter Spar, som det gik godt, og en Søren Sold, der fik en trist tilværelse. At jeg selv en del år senere kom til at sælge de samme mærker på Vodskov Skole, havde jeg ikke forestillet mig.

Fra skolen blev vi nogle gange om året sendt ud for at sælge diverse mærker til støtte for velgørende formål, fx. solgte vi Dybbølmærker. Vi cyklede rundt to og to, og jeg havde for det meste ruten fra udkanten af Langholt ud over Horsens

Enge og videre ned ad vejen mod Vesterladen ved fjorden. Det var vist ikke tilfældigt, at vi blev sendt ud i kendte områder, for det er svært at sige nej til et barn, man kender. Mærkerne kostede ti øre stykket, og de fleste steder kunne vi afsætte et eller to mærker, men på Vesterladen købte de altid for en hel krone, så det var en skuffelse, hvis døren en sjælden gang ikke blev åbnet.

Ved juletid kunne der købes bøger i skolen: »Den lille Historiebog«, »Julelys«, »Børnenes Julebog« og »Ved Julelampens Skær«. Der var ikke så mange bøger i mit hjem, så julebøgerne var noget, vi så frem til. Når jeg fik dem med hjem, blev de lagt ind i »den pæne stue«, hvor der kun blev fyret op i kakkelovnen juleaften og i juledagene, eller når vi havde gæster. Der skulle bøgerne så ligge indtil juleaften, hvor en af historierne blev læst højt. Resten af historierne måtte vi vente med at læse til juledagene. Men hvert eneste år lykkedes det mig at liste ind i den iskolde stue og læse lidt hver dag, så alle bøger var læst inden juleaften. Det forhindrede mig dog ikke i at læse dem igen og igen. Og det var opbyggelig læsning, hvor de onde fik deres velfortjente straf, og de gode – der som regel var fattige – fik deres belønning, ofte lige før kirkeklokkerne ringede julen ind.

Alle piger i skolen havde en poesibog eller, hvis de var rigtig med på moden, en bog, der hed »Mine Venner« med plads til et fotografi og med en masse spørgsmål af typen: »Hvad er din yndlingsfarve?«, »Hvilken blomst kan du bedst lide?«.

*Høje numre og mindeer,
hjælp mig her at samle
mindeer
kam fra syd og kam fra
nord
med et lille venligt ord*

*Passe Jørgensen
"Birkhede"
Langholt S.*

...Også lærerne skrev i ens poesibog, og det, de skrev, karakteriserer dem meget godt...

Frøken Lehmann skrev:

Aage Th. Larsen skrev:

Kære Aase!
O, hør det ord på vejens midt: Når Jesus
vinker, gå! Og drager han dig, sæt dig af sted!
Men standes han, da stå!
Og føler du hans velbehag, fryd dig i
glæde; men føler du hans klogt, så
hør det kære og bliv dig med.
Horsens Byskole, 11/3 1954.
F. Lehmann.

Shis du ikke kan få døren op,
er det måske fordi du maser
den forkerte vej!
1-3-1952
Aage Th. Larsen

At læse i den gamle poesibog er som at få sin skoletid tilbage. De fleste bidragydere vækker minder, men nogle få kan jeg ikke huske, selv ikke ved hjælp af gamle fotos.

Skolens klasseværelser husker jeg som meget hyggelige. De gamle klassebilleder viser, at lokalerne var meget små, og bordene stod tæt. Der var ingen mulighed for at skramle med stolene, for den skråtstillede pult og stolene var ud i ét. Til fødderne var der et skråtstillet bræt, men enten kunne

man ikke nå brættet, eller også var ens ben alt for lange – engang imellem må ben og bræt vel have passet sammen. Skolemøblerne var ældgamle, mærkede af mange års slid, væltede blækhus og adskillige inskriptioner.

En stor del af vægpladsen var dækket af skabe med glaslåger, bag hvilke skolens biologisamling gemte sig. Den bestod af en skønsm blanding af udstoppede dyr og bar præg af, at det meste var foræringer til skolen.

Horsens Byskole, 2. klasse, 1948. 1. række: Else Larsen, Palle Larsen, Kaja Nielsen, ?, Ingrid Kristensen. 2. række: Lilly Skindbjerg, Aase Andersen, ?, Ernst Jensen. 3. række: Karen Havkrog, Irene Ingvarsen, Hans Holm, Børge Nielsen. 4. række: Inger Nielsen. Stående: Aage Th. Larsen, Benny Nielsen, Grethe Thomsen, Bent Rasmussen, ?.

Faglokaler var et ukendt begreb, og i virkeligheden var det vel også en fordel at have samlingen til rådighed hele tiden – der var altid noget at falde i forundring over, hvis tiden skulle blive lidt lang. Den resterende del af vægladsen var anvendt til ophængning af anskuelsestavler: en stenalderboplads, vikingernes spændende bedrifter, mordet i Finderup Lade m.m. Til gengæld kunne man ikke se ud i den virkelige verden, for den nederste del af ruderne var hvidkalkede. Dog havde enkelte elever povet at ridse lidt i kalken, men det store udsyn gav det ikke!

Skolen havde også en stor samling af biologiske plancher. Ud over at blive brugt i biologitimerne (der i øvrigt hed naturhistorie dengang) var de en meget stor del af tegneundervisningen. Jeg mener, jeg har efterlignet et hav af plancher fra bøgeløv til myrernes liv over og under jorden – og jeg kunne oven i købet lide det! I det hele taget tegnede og skrev vi meget af, hele arbejdsbøger har vi tegnet efter i egne hæfter, ligesom afskrift fra tavlen hørte til dagligdagens opgaver.

Skolens bogsamling var meget begrænset, men lærer Larsen havde i sin private bolig efter den tids

forhold mange bøger, og han var ikke bange for at benytte dem i skolens tjeneste. Især hans leksikon blev flittigt anvendt. Jeg elskede at blive sendt ind på hans kontor i privaten, der var bygget sammen med skolen, for at finde ud af, hvad et eller andet betød. Samtidig havde man en vis ærefrygt over at skulle træde ind på lærerens private enemærker – og ønskede, at man selv havde haft så mange bøger derhjemme.

En gang om året var vi til eksamen. Det foregik på den måde, at skolekommissionen med dens formand, pastoren, i spidsen, mødte op på skolen og overværede undervisningen. Vi elever var i vores pæneste tøj og lidt nervøse, selv om det vist ikke var os, men lærerne, der reelt blev bedømt.

Det var i skolen, man lærte noget; det var der, man fik sine venner, og en stor del af barndommens erindringer er knyttet til skolegangen. Få elever forlod skolen for at gå i mellemskolen i Nørresundby, men langt de fleste af os fulgtes ad i alle syv skoleår. Herefter skiltes vore veje, og mange af os har ikke set meget til hinanden siden da.

Maj 2007.

Horsens Byskole, 4. klasse, 1951. Bagerste række fra venstre: Ejnar Nielsen, Christian Nielsen, Johan Michaelsen, Lauge Ovesen, Ingrid Kristensen, Ellen Nielsen, Birthe Pedersen, Ellen Herred Jensen. Midterste række fra venstre: Lilly Skindbjerg, Aase Jensen, Birthe Knudsen, Karen Havkerog, Irene Ingvarsdan, Grethe Thomsen, Aase Andersen, Aage Th. Larsen. Nederste række fra venstre: Bent Rasmussen, Hans Holm, Børge Nielsen, Niels Jørgen Sørensen.

Den gamle præstegård på Øster Hassingvej i Langholt, i midten stuehuset, til højre kostalden, til venstre maskinhuset.

Den gamle præstegård i Langholt

Johan og Lisbeth passer godt på den gamle præstegård

Af Arne Riis, 2007

De færreste er bekendt med, at Hammer Sogn og Horsens Sogn er fælles om ejerskabet af en landejendom med ca. 47 tønder land. Det er de to sognes gamle præstegård, som Vodskov Sogn i sin tid også var medejer af. Den gamle præstegård ligger i Langholt klos op ad præsteboligen, hvor Anne Marie og sognepræst Carl Hertz-Jensen bor.

Gården er forpagtet ud til *Johan og Lisbeth Michaelsen*, og det har den været siden 1960. De to driver almindeligt landbrug. I staldene er der limousinekvæg, en fransk kvægrace, kendt for kød af særlig fin kvalitet. På markerne avles frø, kartofler og korn.

Årbogen tør godt give meldingen til folkekirke-medlemmerne i Hammer og Horsens sogne, at

Johan og Lisbeth passer godt på den gamle præstegård.

Den seneste nye forpagtningsaftale mellem Johan Michaelsen og de to menighedsråd blev indgået i vinteren 2005-2006.

- Den rækker som de foregående aftaler otte år frem. Så må vi til den tid ta' stilling til fremtiden, siger Johan Michaelsen. Han er 70 år, Lisbeth 68. Helbredsmæssigt er der ikke noget, der lægger en dæmper på udførelsen af deres daglige pligter. De er begge fysisk aktive, Johan stadig håndboldspiller, har været det i 50 år og deltager i turneringskampe. Hver vinter tager han og tre-fire andre op i de norske fjelde for at dyrke alpint skiløb. Indtil nu er han vendt hjem med alle lemmer i behold og god stand.

Håndbold har også betydet meget for Lisbeth. Hun har været formand for håndboldklubben Olympia i Nørresundby, hvor en datter spillede, og hvor Lisbeth også var aktiv.

- Olympia var for år tilbage i en situation, hvor man lokalt ikke kunne finde en formand.

Derfor tog jeg en formandstørn en tid, fortæller hun.

- Den gamle præstegård blev bygget i 1877, fortæller Johan Michaelsen. – Da ophørte Hammergaard i den vestlige ende af Hammer Sogn med at være præstegård, og pastoratets præst flyttede til Langholt. Han fortsatte med at være landmand ved siden af hvervet som sognepræst, men har sikkert haft medhjælp i arbejdet med landbruget.

Den sidste præst, der også drev præstegårdens landbrug, var P. C. Jensen, der døde i embedet i 1930. Lisbeth og Johan Michaelsen startede som forpagtere 1. april 1960, brugte udbygningerne og jorden, men flyttede først ind i stuehuset i 1967:

- I den mellemliggende tid boede vi lige overfor. Det er huset, der i dag er spejderhytte, fortæller Johan.

- Den sidste præst, der boede her på den gamle præstegård, var pastor J.E. Madsen. Han boede derefter i nogle år i den nye præstebolig, der blev bygget i 1962. I slutningen af 1960'erne flyttede han til et nyt embede i Odense.

- Vi har altid haft et godt forhold og godt samarbejde med de to menighedsråds præstegårdsudvalg, tilføjer Lisbeth.

- Engang blev forpagtningsbeløbet, vi sku' betale til menighedsrådene, fastsat af en såkaldt kapiteltakst, og beløbet ku' svinge lidt op og ned fra det ene år til det andet, fortæller Johan. - Det var et gammelt system, som ikke bruges mere. Nu har vi en almindelig skriftlig aftale om, hvad vi skal yde for forpagtningen, og det beløb gælder for hele otteårsperioden. Vi betaler et beløb hvert kvartal.

*Lisbeth Michaelsen
i sit køkken,
som de to
menighedsråd for
halvandet år siden
gav en betydelig
modernisering.*

*Johan Michaelsen
i stalden ved
nogle af sine
limousinekoer.*

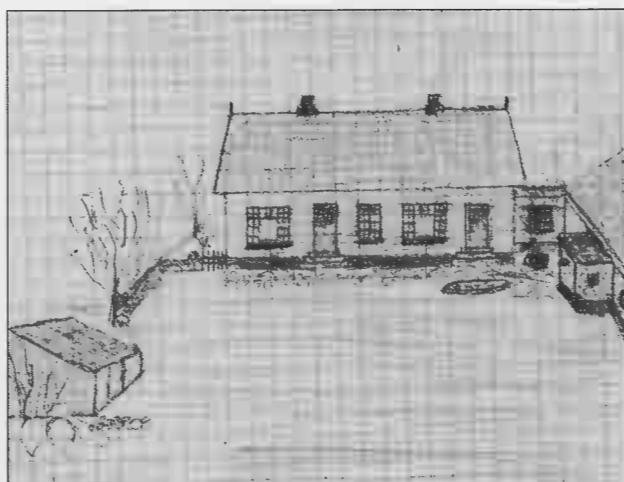

Erindringer

Af Børge Krogh, 1928-2006

Mit navn er Børge Torp Krogh. Jeg er født den 5. december 1928. Jeg vil prøve at fortælle lidt om min barndom og mit barndomshjem og om tiden og forholdene dengang. Mit hjem var et lille landbrug, der hedder »Lille Nymark« og ligger ved Langholt.

Jeg var, hvad jeg jo ikke selv kan huske, lille og sølle, da jeg blev født, og blev derfor hjemmedøbt den samme dag. Det var endda vores skolelærer, lærer Hald, der døbt mig, fordi præsten var forhindret. Lærer Hald var stolt af, at han havde klaret det arbejde. Han talte om det flere gange i den tid, jeg gik i skole til ham. Vejret kan jeg af gode grunde ikke huske noget om, men det har sikkert været koldt, da det jo var i december måned. Vi var fire søskende i mit hjem, først to brødre Møller og Carl. De var 7-8 år ældre end jeg. De er for længst borte, og blev ikke særligt gamle. Så har jeg en søster, som hedder Jutta. Hun er fire år ældre end mig. Mit hjem var som fortalt en ejendom på 22 td. land, og var, da mine forældre købte den med meget gamle og dårlige huse. Dem tog de snart fat på at bygge om, så der i løbet af en halv snes år var ene nye huse. Først byggede de stuehus i 1928, det var det år, jeg blev født. Senere byggede de ko-

»Mit hjem«, Lille Nymark tegnet i 1941 af Børge Krogh.

stald, og i 1939 byggede de en ny lade og baghus. Det var nogle gode og solide rødstenshuse, bygget af murermester Marinus Nielsen Vodskov.

Min barndom faldt i trediverne, da der var fattigdom og krise. Derfor havde folk det meget småt og fattigt, mange gik fallit og måtte flytte fra hus og hjem.

Mine forældre klarede sig igennem, men havde vist meget døje med at skaffe penge til renter og afdrag, skønt det kun var 250 kroner hvert

halvår. Men når en fedegrís kun kostede

25 kroner og en gammel ko 30 kroner,

var det ikke let at samle selv så beskedent et beløb. Men de snakkede

aldrig om det, når vi børn hørte på

det. Men jeg ved, at engang måtte de

låne lidt oppe ved bedstefar i Vadum,

han sad godt i det økonomisk. Far og

mor lånte også 2500 kroner ved ham

til at købe de 2 td. eng, som vi havde

nord på ved Thorvald Nielsen og Eget.

Engen var fra en af ejendommene i

Møgelose. To gange om året skulle vi op og

betale renter til bedstefar. Da Jutta og jeg blev

store nok til det, var det sommetider os, der skulle

cykle derop lige inden jul med pengene. Det var

en festlig tur, for vi blev meget godt modtaget og

skulle smage alt deres julebagning. Da bedstefar

og bedstemor blev gamle, boede de i enden af stue-

huset i en aftægtslejlighed, som var lavet der. De

havde den første radio, som jeg så, det var et

såkaldt krystal apparat uden højttaler. Der var to

sæt høretelefoner, som man skulle have på for at

kunne høre noget. Når der var gudstjeneste, sad

de to gamle på hver sin side af apparatet, i hver sin

kurvestol med høretelefonerne på og lyttede andægt-

tigt. Vi fik også sødsuppe med mange kirsebær.

Som sagt var vores barndom meget fattig på materielle ting, men vi havde et meget godt, hyggeligt og trygt hjem, og var ikke vant til andet. Jeg husker, at den eneste luksus, vi et år fik til jul, var en lille pose æbler, som far købte i brugsen. Et æble blev hver aften delt i 6 stykker, et til hver. Senere fik vi selv overflod af alle slags frugt og bær, da far og mor anlagde en stor have.

Vi børn skulle tidligt begynde at hjælpe vore forældre med arbejdet både ude og inde. Vi fik lært at malke længe før, vi begyndte at gå i skole. Vi skulle hjælpe med alt forefaldende arbejde, såsom at malke, fodre og pumpé vand til køerne, hvilket var noget af en daglig plage, især om sommeren, når de var meget tørstige. Dengang skulle alt vand også til husholdningen hentes ved pumpen i gården.

Vi børn skulle også hjælpe med at høste, luge roer og gulerødder og tage kartofler op, hvilket kunne være et koldt og trælsomt arbejde. Noget af det første, der skulle gøres om foråret, var at sprede mulvarpetuer i engen og på græsmarkerne.

Men vi havde også tid til at lege, hvilket mest foregik med ting, som vi selv fandt derude, såsom gran- og fyrrekogler, sten med hul i, og strandskaller, som der altid lå en dyng af til hønsene. Alle de ting forestillede dyr, heste, køer, grise og høns.

Hjemme fik vi først elektricitet ca. 1950, fordi der dengang var flere små selskaber, der leverede til hvert sit område, og vi var på vor egn kommet til at ligge midt imellem dem. Så der var 12-15 ejendomme, som strømmen ikke kunne nå ud til. Derfor måtte vi næsten gøre alt arbejdet med hånden. Om efteråret måtte vi tærskede med plejl, indtil min onkel Per, også kaldet »Traktor Per«, for han var en af de første i Vendsyssel, der kørte med traktor, kom og tærskede alt kornet. Det var sat i stakke ved enden af laden, så halmen kunne presses ind der. Kornet blev båret op på stuehusloftet, som var det eneste sted, vi havde til det.

Det var en Ford traktor på jernhjul, han kørte med. Den gik på petroleum, men under krigen, da der ikke kunne fås petroleum, fik han en gasgenerator på, hvor der kunne fyres med brænde og grankogler.

Det var en af årets store begivenheder, når han kom og tærskede, der skulle jo stort mandskab til, så derfor var der både familie og naboer for at hjælpe. Far skulle så til gengæld hjælpe dem, når de fik tærsket. Det var den første begyndelse til en maskinstation.

»Traktor-Pers« Ford-traktor med gasgenerator.

Vi havde i mit hjem en besætning på 8 køer, nogle kvier og kalve og 2 heste, som jo kaldtes et spand. Alt skulle gøres med hestene, da der jo ikke var nogen traktor. Vi havde som regel 2 grisesøer og nogle fedesvin. Dengang var der noget, der hed, at der var begrænsning på, hvor mange fedesvin man måtte levere til slagteriet. Hver landmand fik et såkaldt svinekort til hvert svin, han måtte levere. Antallet var nok sat efter ejendommens størrelse. Så havde man flere grise, end man havde kort til, kunne man købe kort af andre, som måske havde for få grise til de kort, som de havde fået. Handelen med svinekort blev også foretaget af de samme handelsmænd, som handlede med smågrise. Sommetider var der alt for mange smågrise ude på markedet i Ålborg, så kunne det hænde, at de kostede ingenting.

Høsten 1938.

De kunne i alt fald ikke sælges. Så kunne det hænde, at hvis en mand havde købt nogle grise, som gik i en kasse, at når han fik den hjem, var der flere i kassen, end dem han havde købt. Det var en eller anden, som ikke ville have de usolgte grise med hjem igen, og derfor slap af med dem ved at putte dem i en andens kasse. Nogle gange blev der også smidt nogle i fjorden. Når vi havde nogle grise at levere til slagteriet, skulle vi levere dem på stationen, da de blev kørt med banen til Nørre Sundby. Ved stationen havde de en fold med tag over, hvor grisene kunne gå, indtil toget kom efter dem. Vi havde også en god flok høns derhjemme, ca. 40-50 stk. Der blev nogle gode hanekyllinger at slagte, og en god høne til suppe, hvad vi også ofte fik. Det var vi børns livret. Kyllingerne blev jo ruget ud af en høne, som ville være »skruk«. En skrukhøne kunne være meget arrig og halvfærlig at komme nær. Hun passede godt på sine små. Af duer havde vi en stor flok ca. 30-40 stykker. Der blev mange unger. Det var som regel søndagsmiddage og så med sødsuppe bagefter. Vi havde hvert år en flok ænder på en 10-12 stykker. De var også ruget ud af en høne. Senere kom mor til selv at have leveænder, som de kaldtes, så hun solgte mange rugeæg. Der var sådant en rift om dem, at konerne var skrevet op på en venteliste. Når ænderne skulle slagtes, foregik det ude i kostalden. Der sad vi og plukkede dem, der var jo lunt og hyggeligt. Vi fik altid andesteg til juleaften. Resten af dem blev solgt, sommetider til en slagter, andre tider til gåse- og andespil, som det hed. Der var altid rift om mors ænder, da de var gjort meget fint rene.

En anstrengende, men alligevel hyggelig tid var også høhøsten, når vi alle sammen skulle i engen og stakke hø. Vi kørte derhen i hestevogn og havde tejen med fuld af mellemmadder og kage. Når høet skulle køres hjem, var det dejligt at ligge oven i læsset og kigge op på skyerne. Når høet kom ind på loftet og i laden, var der den dejligste duft.

Efter høhøsten var der en dejlig sommertid, hvor der blev plukket og syltet bær. Så skulle vi snart i

gang med kornhøsten. Far havde en selvbinder i fællesskab med bedstefar, men da der jo skulle tre heste for selvbinderen, måtte vi låne en af bedstefar.

Der høstes med selvbinder.

Så varede det ikke så længe, inden kartoflerne skulle tages op. Det var et langsommeligt og tit koldt arbejde at ligge på knæ og samle kartofler op.

Når vi kom over midten af oktober, skulle roerne tages op. Det var årets sidste høst, og vi skulle skynde os for at blive færdige, inden der kom vinter.

Julen var dengang nok ikke stort anderledes end nu, rent bort set fra, at der næsten ikke var noget, der hed julegaver. Men der var meget større forberedelser, end der er nu, da næsten alt, hvad der skulle bruges, blev lavet derhjemme. Man var så godt som selvforsynende. Mor begyndte omkring den første december at bage småkager og pebernødder. Der var mange slags småkager, der skulle bages, såsom brunkager, finskrød, vanillekranse, kringler, specier og klejner. Pebernødderne var noget for sig, de skulle bages, når min søster Jutta og jeg ikke var i skole. Vi skulle jo hjælpe med at skære dem. Vi havde en 10 liters mejerispand, og den skulle være fuld. Vi børn sad på knæene på stole ved køkkenbordet og skar dem ud og satte dem på pladerne, mor rullede strengene ud og passede ovnen. N.B. Snart sov vores ben.

Slagtningen af julegrisen og ænderne skulle først gøres lige før jul. Da der jo hverken fandtes køleskab eller fryser, kunne kødet ikke holde sig ret længe.

Slagtningen af grisen var et stort arbejde for mor, der skulle lave mange gode ting af den, såsom blodpølse, sylte af hovedet, medisterpølse, leverpostej, rullepølse og andet pålæg. Tarmene skulle gøres rene til at putte blodpølse og medisterpølse i. Alt det af grisen, som vi ikke kunne nå at spise fersk, mens det var frisk, skulle saltes hen i saltkarret, så der var forråd til 1/2 års tid. Når grisen og ænderne var gjort til side, skulle der koges grønkål. Det var også et stort arbejde med at få kålen godt vasket og set godt efter for eventuelle orm. Der skulle koges en hel gruekedel fuld, så der var nok til hele julen.

Ude ved dyrene skulle der køres roer ind, så der var nok til efter nytår, og så skulle der skæres en stor dyngge hakkelse til hestene. Det foregik med en hakelsesmaskine, der blev trukket med håndkraft med et sving. Far lagde halm og neg i, og vi børn rykkede i svinget. Det var et hårdt arbejde. Kornet til kreaturer og grise fik vi malet i Horsens Vestre Mølle, der var en stor vindmølle. Der skulle vi også køre ned med nogle sække korn og få malet, så der var nok julen over. Vi havde altid to hold sække, så når vi kom med nogle sække korn, fik vi altid nogle med hjem, som møller Skov havde malet.

Det sidste arbejde inden jul var nok at hente juletræet. Vi havde til mit hjem 2 td. land skov. Det var der meget nytte ved, da vi dengang havde brændekomfur og kakkelovne. Alt brændet fra skoven blev brugt i ovnene, også risene. Vi kunne også hente hegnspæle og gavntræ i skoven. Når der om sommeren ikke lige var andet at lave, så kunne vi børn hugge ris eller save brænde. Vi havde også lidt tørvejord til ejendommen, så først på sommeren skulle der graves tørv, som skulle tørres og køres hjem. Men vi skulle jo nu have juletræet hentet, far, min søster Jutta og jeg. Vi gik i skoven med højt humør på, men far var øm over sine små graner, så vi skulle gerne have den ene af en tvillingegrøn, hvad vi ikke altid var så godt fornøjet med, da den ikke altid var så velskabt, men til loftet nåede den altid.

Thorvald, som var ved mine bedsteforældre, da vi var børn, var vi børn meget glad for. Han kom

gående og besøgte os hver lørdag aften, fik kaffe, snakkede og sang. Til jul sang han julesalmer, også når han gik på vejen. Ja, han var med til at sætte hele egnen i julestemning. Til middag lille juledag, dagen til juleaften, fik vi altid opstuede hvidkål med kanel, sukker og frikadeller. Bagefter fik vi kogt juleøl. Den eftermiddag havde Thorvald fri og kom hjem til os på besøg for at bytte julegaver. Når han kom, skulle juletræet pyntes, og han sang julesalmer, så stemningen var helt i top.

Nytårsaften var det skik, at især de unge karle skulle lave nytårsløjer, såsom at stjæle kaffekander og møgbøre. Da mine store brødre kom ud at tjene, kom deres kammerater som regel hjem til os og lavede sjov. Når de havde fundet møgbøren, løb de et par gange hen ad stenbroen, for at far skulle høre dem. Så måtte han ud og skælde ud, og det endte altid med, at han havde dem med ind, så de kunne få kaffe og småkager. Dengang var karlene på landet ikke forvænnede med føden, så de var glade for nogle småkager.

Dengang var det skik, at aftenmalkningen af køerne foregik kl. 8, efter at der var spist aftensmad. Langt de fleste aftener var hele familien hjemme og hyggede sig med spil eller læsning. Vi sad alle rundt om bordet, da belysningen fra petroleumslampen ikke var særlig god. Også i stalde og lade var der nærmest mørkt.

Bedsteforældrenes guldbryllup.

En petroleumslygte, også kaldet en »flagermuslygte«, da der var et billede af en flagermus på glasset, kunne ikke lyse ret meget, og man skulle passe på brandfaren. Min mor havde altid travlt med at sy, lappe og strikke, en kone havde dengang ikke noget, der hed fritid. Radio og fjernsyn fandtes jo ikke, så der var ikke anden underholdning, end hvad vi selv fandt på.

Så længe min far havde nogle ugifte søskende, var der en 2-3 stykker derhjemme ved bedstefaders. De kom hjem til os mindst en aften om ugen, især om vinteren, så skulle der spilles hjertesfri. Det var meget hyggeligt, når de kom.

Vor nærmeste nabo var »Slagter Jens« og hans kone tante Emma, som vi kaldte hende. Hun var søster til min bedstefar, Carl Krogh. Slagter Jens og Emma var de naboer, vi havde mest med at gøre. Næsten hver aften, når vi sad og spiste

mellemmad, kom Jens for at snakke. Han lagde sig på gulvet med fødderne ind under brændeovnen til kattene, der lå og varmede sig. Når slagterens kom om aftenen, når det var mørkt, havde de altid staldlygten med for at se, hvor de kunne gå. Den blev ikke slukket, men blev skruet ned og sat på komfuret i køkkenet, til de skulle hjem igen. Tante Emma var en hyggelig, gammel kone. Hun vejede ca. 200 pund. Hun og et par af hendes døtre kom sommetider over til far og blev vejlet på grisevægten. De vejede næsten lige meget, ca. 200 pund. Jens og Emma havde 10 levende børn, meget store og stærke alle sammen. Deres hus var ikke ret stort, 2 små stuer, et lille køkken, en meget lille gang og et lille bryggers, hvorfra man gik lige ned i stalden til hesten og de fire køer, et par kalve, en so og nogle grise. Wc fandtes ikke, man sad enten bag ved køerne, ude i træerne, eller på møddingen. I stuen var der alkove, hvor Jens og Emma sov. Jens gik tidlig i seng. Så snart han havde fået hesten godt fodret og klokken var blevet 7-8, kravlede Jens i alkoven. Selv om der kom fremmede, kunne han jo godt ligge der og snakke med dem. Kun når der kom nogen, som ville spille kort, firkort som det hed, kunne han snart få benene ud af sengen og komme i bukserne. De var meget flinke og hjælpsomme folk, og vi børn var meget glade for dem. Hvis far og mor en enkelt gang, da jeg var lille dreng, skulle til begravelse eller noget, som jeg ikke kunne komme med til, og det var om dagen, når mine søskende var i skole, var jeg sommetider ovre ved dem. Slagteren lå på ryggen på foldebænken, og jeg sad på hans mave ved bordet. Jeg fik en sveske og nogle rosiner, det var en stor so med bette øffedisser. Slagteren slagtede alle slags dyr derhjemme og kørte rundt på egnen og solgte kød og flæsk. Men han kørte også til Ålborg på slagtertorvet, hvor han stod og solgte kød. Han var meget fortrukket ligesom de fleste andre slagtere. Han var fuld flere gange om ugen. Når han kørte fra Ålborg og det var mørkt, var han meget bange for spøgeri. Især var det galt ude ved gården Engholm, hvor slagteren Volle Faarebak kørte i grøften og kom af med livet. Omkring korset, som står ved vejen, kørte de altid meget stærkt, og en slagter og handelsmand fra

Vester Hassing, Hønborg, kørte løbsk og blev slået ihjel.

Slagteren havde et meget primitivt slagtehus i enden af laden op mod gulvene med halm og hø, så det var vist tit, at mus og rotter kravlede og smagte på kødet, der hang der. Da Jens blev ældre, hændte det sommetider, at han var så fuld, at når han havde fået skudt en ko eller hest, orkede han ikke at banke huden af den. Så måtte min far over at gøre det.

Jens havde en fætter, som også hed Jens. Han var også slagter og handlede også på torvet i Ålborg. Der, hvor slagterne stod, var der nogle værtshuse, hvor de gik ind og spiste og drak. Det var nogle lange dage. Slagterne ville gerne have fisk, de var jo vant til at spise meget kød. Slagterens fætter ville altid have isinger, og derfor blev han kaldt »Ising Jens«. Samme mand var meget lidt vellidt mellem folk, da han var meget fræk og uærlig. Han undgik at betale, hvis han kunne.

Engang var far ovre ved slagter Jens for at tage skindet af Andreasens gamle islænder, som Jens havde købt. Han havde fået den skudt, men kunne ikke tage skindet af den, da han var meget fuld. Jeg var nok 5-6 år dengang og var selvfølgelig med far. Slagter Jens sad på huggeblokken. Så kom »Ising Jens« pludselig. Han havde været cyklende til Ålborg og skulle så ned at se til fættøren på vejen hjem. Da han så, at slagter Jens sad og så ud til dårligt at kunne rejse sig, blev han fræk og sagde: »Nå, der sidder do bette Jens, og benene kan knap bære dig! Det skulle han ikke have sagt, for pludselig fik slagter Jens kræfter. Han sprang op og tog en stor håndfuld størknet blod i halsen af hesten og slog og gned det ind i ansigtet af »Ising Jens«, som væltede bagover og lå oven på cyklen. I det samme kom dyrlæge Jensen fra Hjallerup. Han skulle syne hesten, om den var rask og sund. Han kom lige om hjørnet af huset, da »Ising Jens« væltede med cyklen. Dyrlægen kunne heller ikke lide »Ising Jens«, da han også skyldte ham mange penge, så han lo, så han var ved at trille omkuld, og det snakkede han om mange gange siden.

Jeg så jo, hvordan »Ising Jens« var rød af blod i hele hovedet, og blev bange og løb hjem til min

mor og fortalte, at slagteren vist havde slået »Ising Jens« ihjel. Hvordan »Ising Jens« fik sig gjort ren, så han kunne se at cykle hjem, ved jeg ikke, men han løb i alt fald alt det, han kunne for ikke at få klø af slagter Jens.

Engang da jeg var 8-9 år kom slagteren en nat og bankede på vinduet hos far og mor og sagde: Søren kan jeg låne drengen. Far sagde: Hvad vil du med drengen her midt om natten? »Jo, hans ungso var ved at få grise, men kunne ikke få dem, og min hånd er så stor, at jeg splitter soen ad, hvis jeg prøver at tage dem selv«, sagde Jens. »Drengen har jo så lille en hånd, så der sker ikke noget«. Jeg kom med ham hjem, han havde strøet godt med halm ved soen og i det lå jeg hele natten. Så snart soen gjorde tegn til at ville føde en gris, sagde slagteren: »Prøv om du kan nå den og ryk den forsigtigt ud«. Det blev i alt fald til 7-8 grise, vi fik ud på den måde. Og soen havde det godt. Jeg kan ikke huske, om jeg var i skole dagen efter, så har jeg jo nok været noget søvrig.

Engang da slagteren skulle rundt med kød, havde han ingen hest, så derfor skulle han låne en af vore. Det kunne han også nok, men vore heste var jo ikke vant til at stå alene og vente for vognen, mens han var inde og handle eller sad i et par timer bag en købmand og drak øl. Derfor ville hans kone Emma og far, at jeg skulle med for at køre og sidde og holde ved tømme, medens den var ene. Det var til påske og derfor meget koldt, så det blev en lang, kold dag. Vi startede tidligt på dagen med at læsse vognen med kød og flæsk, og kørte så først til Vodskov til nogle kunder, som han havde der, blandt andre købmand Olesen. Så var vi inde ved slagterens bror, Morten Jensen, som var stor hestehandler og boede og havde stald, hvor nu sparekassen Nordjylland har til huse.

Ovenstående er et uddrag af Børge Kroghs erindringer, som arkivet modtog i 2006 kort før Børge Kroghs død.

Vi bringer flere uddrag i de kommende årbøger.

Granitkorset

Et dystert minde om Wolle Faarbak

Af Arne Riis, 2007

»Når man snager i gamle affærer, hænder det, at der hvirvles så meget støv op, at det ender med at sløre den sandhed, man er på jagt efter. Det lykkes måske at få bekræftet ét og afkræftet noget andet, mens væsentlige detaljer i al evighed står tilbage med store spørgsmålstegn efter sig. – Således også, når man søger sandheden om slagter med mere Ole Fjeldgaard Christoffersens dramatiske endeligt i grøften på den gamle hovedvej 10 mellem Bouet og Vodskov for 125 år siden«.

Således indledte Aalborg Stiftstidende en artikel, torsdag 29. oktober 1981, og tidsafstanden til dengang her i 2007 er altså ikke 125, men 151 år. Artiklen er skrevet af journalist Finn Jensen, og han var flere dage om at finde svar på spørgsmålet: Hvad skete der hin dystre morgen 5. november 1856, da Ole Fjeldgaard Christoffersen – i daglig tale kaldet Wolle Faarbak – fra Gammel Kirk ved Dronninglund var på vej hjem fra Aalborg med et læs tømmer på sin hestevogn? Øgenavnet havde slagteren fået, fordi han i sin tid havde haft en lille ejendom, Faarbakken, ved Øster Hassing. Kørte han i grøften, fordi han var uopmærksom et øjeblik? Blev han presset derned, fordi han kørte om kap? Eller var han blevet myrdet og derpå kastet i grøften?

Og nu plukker vi af Stiftstidendes artikel fra 29. oktober 1981:

Meningerne er mange og forskellige, og endegyldige beviser findes ikke for hverken den ene eller den anden påstand. Kun står fast, at slagter, vognmand og handelsmand Wolle Faarbak blev fundet i grøften nogle hundrede meter nord for gården Engholm med brækket hals og med hestevogn og tømmerlæs over sig.

Denne sørgelige kendsgerning er beskrevet i flere lokalhistoriske skrifter af blandt andre Niels Hedin, Broby Johansen, J.C. Klitgaard og Niels Hancke, omend de herrer ikke er enige om Wolle Faarbaks dødsår. Hedin, Broby Johansen og Klitgaard skriver 1852, mens Hancke med kirkebogen som kilde er ene om at ramme rigtigt: 1856.

Stiftstidendes jagt på svarene i den gamle historie skete gennem såvel kommunale som amtslige vejmyndigheder, bibliotek, arkiver og flere andre steder, men ingen kendte det ringeste til det gamle kors' historie. Til sidst bad avisen læserne om assistance – og så rullede en lavine af telefoniske og skriftlige henvendelser om korset i grøften, og et broget, men interessant billede tog form.

Mange kom meget tæt på sandheden, mens andre gik til torvs med blodige, men forkerte historier. Meldingerne fra læserne fortalte om alt fra myrdede studeprangere, farende svende og handelsmænd.

Mord kom også på tale. Flere år efter slagterens død gik en historie om, at en svensker, der hed Anders og havde tjent på en gård i Melholt, på sit dødsleje skulle have fortalt sin husbond, at det var ham, som havde myrdet Wolle Faarbak. Han havde været sammen med en anden svensker om drabet. Efter at have myrdet Wolle havde de smidt ham i grøften og væltet hestevognen ned over ham for at få det til at se ud som en ulykke.

Det har ikke været muligt for hverken familie, forfattere eller lokal-historikere at få svenske Anders' bekendelse bekræftet ved hjælp af offentlige doku-

menter såsom retsprotokoller eller lignende. Måske – hvis svenskeren virkelig var morder – har han bekendt sine synder for en præst og ikke for sin husbond. Bundet af sin tavshedspligt har præsten så taget svenske Anders' hemmelighed med sig i graven.

Stiftstidende forelagde i 1981 mordteorien for efterkommere af Wolle Faarbak.

Ellermann Olsen, Vester Hassing, oldebarn af mysteriets hovedperson, fortalte dengang:

- Min bedstefar har fortalt mig, at han selv var 14 år, da hændelsen fandt sted. Bedstefaderen skulle oprindelig have været med sin far på den skæbnsvangre køretur til Aalborg, men da han endnu sov, da faderen var parat til at tage afsted, nænnede forældrene ikke at vække ham.

Bedstefar hed Niels Fjeldgaard Olsen, for dengang fik børnene som efternavn heftet et -sen efter faderens fornavn, og min oldefars fornavn var som bekendt Ole.

- Bedstefar var af den overbevisning, at svenske Anders' bekendelse skulle tages for gode varer, og at Oldefar altså var blevet myrdet, fortalte Ellermann Olsen i 1981.

- En teori om at Oldefar skulle have fået lidt for meget at drikke i Aalborg og derfor var faldet for fristelsen til på hjemvejen at køre om kap med en anden vognmand, som så skulle have trængt ham, hest og vogn i grøften, afviste min bedstefar med henvisning til, at Wolle Faarbak altid var mådeholdende med våde varer.

Ejnar Bergmann Poulsen, Rughaven 11, Aalborg, oldebarn af Wolle Faarbaks kone, Cathrine Margrethes søster Johanne, mente i 1981, at Wolle Faarbak blev slået ihjel. Bergmann Poulsen havde denne tro, fordi der i familiens slægtsbog tales om mord.

Lis Andersen, Aalykke ved Melholt, oldebarn af Wolle Faarbak, tror ikke på mordteorien. Hun sagde til Stiftstidende i 1981:

- Min bedstefar, Peter Olsen, der døde for fem år siden (altså i 1976), afviste tanken om, at Oldefar var blevet myrdet. Wolle Faarbak havde nemlig ingen penge med sig hjem fra handelsturen til Aalborg. De var før hjemturen blevet sat i banken

i Aalborg. Havde han haft penge på sig, skulle røverne nok forinden have fået undersøgt det. De to omtalte svenskere arbejdede dengang på gården Engholm og var højst sandsynlig fortrolig med de vognmænd, som dagligt kørte forbi på landevejen.

Om Wolle Faarbak blev myrdet eller ikke får stå hen i det uvisse. Gåden løses næppe nogensinde, fordi der ikke findes håndfaste beviser på hverken den ene eller den anden teori, men at hans endeligt i grøften har optaget mange op gennem årene, var den overvældende læserinteresse ved Stiftstidendes forarbejde til artiklen i oktober 1981 et klart bevis på. Artiklen er også et fingerpeg om, at stadig mange er optaget af deres egne historie og tager sig tid til at beskæftige sig med den.

Kilde: Aalborg Stiftstidende, 29. oktober 1981.

»Sidste nyt« om stenkorsset ved Vodskov Landevej

Årbogen har netop modtaget følgende artikel af Ebbe Godtfredsen, Sulsted. Artiklen har været bragt i Lodsejersammenslutningen Hammer Bakkers årsskrift 1999, og rummer sikkert løsningen på gåden

Når man bevæger sig ad den gamle landevej imellem Vodskov og den nye rundkørsel ved OBS i Bouet, passerer man lidt nord for Engholm i vejens venstre side, et i granit gammelt tilhugget kors, et kors som har stået der næsten fra vejen blev anlagt. Når man ser det, gør man sig uvilkårligt tanker om, hvorfor denne sten er anbragt netop her. Og det er netop hensigten med vejkorset.

Det er en mindesten, der skal fortælle os, at på dette sted led Ole Fjeldgaard Christoffersen fra Dronninglund en voldsom død den 5. november 1856.

Indskriften på stenen er meget vanskelig læselig, men der står følgende: »Paa dette Sted Jeg fandt min Sidste Livs Vandring Her 1856«.

I løbet af få år efter 1856 gik baggrunden for stens tilblivelse i glemmebogen. Men af uransagelige årsager har mindestenen overlevet i de 144 år,

helt frem til i dag. Mange andre lignende sten er forsvundet, når veje er blevet repareret eller grøfter er blevet rensed op. Men denne sten er forblevet, hvor den i sin tid blev sat. Og efterhånden er mange historier om, hvorfor stenen i sin tid blev sat her, dukket op.

I årene 1928-29 færdedes Thorkild Gravlund på egnen for at finde stof til hans beskrivelse af de danske herreder, her altså Kjær Herred. I sin beskrivelse af Gildsiggaard nævner han pludselig denne sten således: »...en sten er rejst lige nord for Nørre Uttrup. Da skal to Svenskere have dræbt en Fragtmand fra Dronninglund og væltet Vognen i Grøften, som om det var sket ved Vaade, men en af dem tilstod Drabet før sin Død. Nu står ved Grøften en Sten, udhugget i et svært Kors, med indskriften »Paa dette Sted jeg fandt min sidste Livsvandring. Her 1856«.

Om korset skrev Kræsten Værnfelt i årbogen »Fra Himmerland og Kjær Herred« 1958 bl.a. følgende: »Ved Aalborg-Sæby landevej, lidt nord for gaarden Engholm, står der et plumpt tilhugget stenkors. Jeg saa dette mindesmærke engang først i 1890erne, da vi i den gamle Ulsted-diligence rumlede ind mod Sundby. En gammel kone fortalte da: »Der er Wolle Faarbaks kors; han boede ligesom mine forældre oppe i Gammelkirk i Dronninglund Sogn, hvor han havde et bette sted. Han var ogsaa pranger og ville gerne have en dram eller to; men så en nat, da han havde været i Sundby, kørte han galt her og slog sig ihjel. Da de fandt ham, laa han i groben, og hestene stod lisaa pænt foran vognen«.

I mange aar troede folk, at Ole havde »kørt galt« og slaet sig ihjel, og i 1880 siger forfatteren Niels Hancke i »Skizzer«: »Tæt ved gaarden paa grøftkanten staar der et monument, som, hvis det faar lov at blive staaende, vil kunne give kommende tiders oldgranskere noget at bryde deres lærde hjerner med«.

Kr. Værnfelt tilkendegiver, at Thorkild Gravlunds historie kan være den rigtige, idet han fortæller, at »To svenske karle paa Engholm dræbte Ole, lagde ham i grøften og hvælvede vognen over ham. Nogle aar efter kom den ene af dem »Svensker Anders« til at tjene i Melholt hos en gaardmand,

som for øvrigt ogsaa hed Anders. De to Anderser var begge musikalske, spillede ofte sammen og blev meget gode venner. Men saa blev svenskeren syg og døde, og paa dødslejet betroede han husbonden, at han havde været med til at slaa Ole Faarbakke ihjel«.

Så langt om de opståede myter. Imidlertid har et tip-tip-oldebarn af Ole Fjeldgaard Christoffersen, Henry Sørensen efterforsket sagen og har fundet frem til sagens politimæssige efterforskning. I politiprotokollen for Kjær Herred i 1856, side 64 har han fået »oversat« den i gotisk håndskrift opførte beretning om sagens behandling sålydende:

»Aar 1856 d. 6. November Eftermiddag kl. 4 kaldtes Politiet til Paa Herredsfogedkontoret i Nørresundby af den ordinaire Dommer i Overværelse af tiltegnet Vidner kontoristerne Hørbye og Schwartz hvor der N/226/1856 blev foretaget Forhør i Anledning af, at Gaardmand Ole Fjeldgaard Christophersen af Gammelkirk i Dronninglund Sogn i gaar er fundet væltet og omkommen i Vejgrøften ved Sundbye Sæbye Landevei. Rapport af 5 Dennes blev fremlagt til Bedømmelse i ? mødte og fremstod Huusmand Anders Jacobsen til ? af Nørresundby.

Han forklarede paa anledning af Comp (Comperent = en der møder for retten) som er i arbejde hos Gmd Jørgen Springborg i Uttrup i gaar aftes mellem Kl. 6 og 7 kørte et læs Gruus fra Sundby Bakke til Sæby Landevei. Omtrent ved Loftbro kørte den afdøde Ole Fjeldgaard Christophersen forbi Comp nord paa.

Han talte et Par Ord til Comp under forbikjørslen om hvad det var Comp havde paa Vognen og Comp kunde nok af hans Tale skjønlige at han var en deel beskjenket; han kørte stærkt. Comp kørte derimod Fod for Fod og da han var kommen (mellem?) 1/8 og 1/4 Miel derfra noget Nord for Gaarden Nyeberg saa han en vogn ligge væltet i Landeveisgrøften og at Hesten (der var kun en hest her) stod paa den anden side af Grøften ved Vognstangen som vendte i retning ad Sundbye til. En Comp ubekjendt Herre, hvis vogn holdt paa Veien og en Kone hvis navn Comp heller ikke veed men som var fra Grindsted, stod ved den væltede vogn og anmodede om Comparentens

TIL LYKKE

Oles enke lod Jørgen Stenkløver, Jørgen Jensen Stenkløver, også kaldt Jørgen Lutterløgn, i Ulsted omtalte mindsten forfærdige.

Assistance. Comp søgte imidlertid forgjæves flere Gange paa at tage Vognen op, men imidlertid kom flere Veifarende tilstede; den blev da løftet noget op saaledes at man kunne komme til at undersøge Grøften; paa Bunden af denne og ved det Sted hvor Vognen var væltet fandtes en Mandsperson der strax blev taget op men var i livløs tilstand. Man forsøgte strax paa bedste Maade at bringe ham til live men forgjæves; der var omtrent 1 Alen Vand i Grøften. Der blev nu sendt bud til gaarden Nyeborg og her blev Liget bragt til. Comp bemærker nu at han ikke kjendte Ole Fjeldgaard Christophersen, men at han omtalte ham som Bekjendt under Begyndelsen af Forklaringen i Dag foerdi han nu flere Gange i dag har hørt hans Navn. Konen som Comp traf ved Vognen og som ogsaa var kommen fra Sundby fortalte Comp at Manden der var forulykket var den som havde kjørt omkring Comp som foranmeldt. Videre veed Comp ikke at forklare. Forklaringen oplæst og ratihaberet med Bemærkning at der kun var ommeldte Herre der

bad Comp hjælpe sig ved Vognen. Dommeren bemærkede at han med Staffet i Dag har underrettet den Afdødes Familie om det passerede Ulykkestilfælde.

Forhøret sluttet.

Retten hævet.

Hørbye.

En lang historie om en grå og grim skæbne som tilfældet har sikret et langt eftermæle.

Kilder:

- Thorkild Gravlund: *Herredbogen, Jylland*. København 1930.

- *Fra Himmerland og Kjær Herred, årbog XXI fra 1958: »Korset ved Vejen« af Kr. Værnefelt.*

- *Politiprotokol Kær Herred for 1856, side 64.* Arkivkode: Viborg B. 36-25.

- *Bearbejdet af Henry Sørensen.*

Overgivet til Ebbe Godtfredsen, medlem af lodsejersammenslutningen J.J. Kjærgaard Larsen, Hammervej 60, Sulsted.

Vognmandskone i Vodskov

Af Arne Riis, 2007

Birthe Jensen i Vodskov er en værdifuld medarbejder i hjemstavnsforeningens arkiv. Mindst én gang om måneden og næsten altid den første torsdag, når der er åbent hus, møder hun og er de næste tre timer én af de bedste til det vigtige arbejde med at sætte navne, adresser, årstal med mere på de mange billeder, arkivet savner oplysninger om.

- Lokalhistorie er en spændende verden, fortæller *Birthe Jensen* en eftermiddag, da vi sidder i hendes hyggelige stue, Vodskovvej 56 A. - Det har jeg oplevet i mange år. Jeg er født på en landejendom i Mou, altså syd for fjorden, men har det meste af mit liv boet nordfor og har især som vognmandskone i Vodskov været tæt på mange mennesker og oplevet, hvordan hverdagen har forandret sig på godt og ondt, nye familier vokset op og andre forsvundet.

- Og så har jeg og min mand Peter beskæftiget os med slægtsforskning, der automatisk skaber interesse for fortiden og dens vilkår. Peter var født og voksede op i Stae, og hele hans slægt tilbage til slutningen af 1500-tallet boede i Sydøstvendssyssel.

Birthe Jensen.

Men også de gamle historier fra lokalområdet har Birthes interesse. Det fik vi bevis for en dag i foråret, da hun blev præsenteret for et avisudklip med den dramatiske historie om Wolle Faarbaks endeligt i grøftekanten på den gamle hovedvej 10 mellem Vodskov og gården Engholm 5. november 1856. (Se side 18-21)

Birthe kendte historien, men ikke dens detaljer og havde ikke bemærket, at Aalborg Stiftstidende 29. oktober 1981 havde en større artikel med mange detaljer om Wolle Faarbaks tragiske ulykke og død. - Jeg har en veninde i Dronninglund. Hun er slægtsforsker og hører til Fjeldgaard-slægten, fortæller Birthe. - Det gjorde Wolle Faarbak også. Han var slagter, og hans rigtige navn var Ole Fjeldgaard Christoffersen.

Birthe og Peter Jensen mødte hinanden i Langholt i 1949. Her var hun telefonistinde, som det hed, og Peter var chauffør hos vognmand H.K. Albrechtsen. Birthe kom til Langholt via et job i en periode på Asaa Kro.

De to blev gift i 1950. I de første år derefter fortsatte Peter som chauffør, men hans mål var at blive selvstændig vognmand, og det blev han 15. september 1959, da han overtog Erik Ørtofts vognmandsforretning, der havde hjemsted på Kirkevej i Vodskov. Ved overtagelsen fik Peter Jensen en lastbil, Ford V 8 1946 og en Tames Trader 1957. Peter blev selvstændig vognmand på det rette tidspunkt, nemlig omtrent samtidig med det store byggeboom i Vodskov begyndte i 1960. I de følgende år blev der bygget 50-60 huse om året.

- Fra 1960 fik Peter og jeg vort hjem på Sigensvej 6, Vodskov, hvor vi købte en grund og lod et hus opføre. Og herfra udgik i de næste mange år, ja helt til 1990, alle Peters aktiviteter. Der var ikke den vognmands- og udgravningsopgave, han ikke gik i gang med.

Birthe har mange minder fra årene som vognmandskone:

- Åh ja! Hver dag tidligt op og sent i seng. Når Peter var kørt ud, var det mig, der måtte passe telefonen og kontakten til kunderne, og de var af alle slags: håndværksmestre, der sku' ha' kørt

materialer til byggepladser, kørsel for private med jord, sand og grus til og fra grunde, men også transport af kreaturer og andre dyr. Peter kom vidt omkring i Nordjylland og sent hjem til aftensmaden, ofte først kl. 10 om aftenen.

Mandag morgen kl. 02 kørte han ud for at hente svin hos landmænd og transportere dem til slagteri, og hver tirsdag morgen kl. 02 var han rundt hos landmænd for at hente kreaturer, der sku' til kvægtorvet. Fredag kl. 04 morgen sku' der hentes smågrise til kvægtorvet, så det var ikke mærkeligt, at Peter var træt, når dagen endelig var til ende. Jeg husker fra en sen aften og efter en ekstra slidsom dag, at Peter i de få sekunder, det tog mig at hente noget i køkkenet, sad og var faldet i søvn under aftensmaden, da jeg kom ind til bordet.

Sand beregnet til fyld på byggepladser blev i lang tid først hentet ved Bajerhuset, der lå ved Langholt-vejen, omtrent hvor der i dag er nedkørsel til motorvejen. Det var sandet i den nedlagte Østervråbanes vold. Senere hentede Peter sand et par andre steder, således i en sandgrav ved Højrimmen i Vodskov.

Den første tid foregik dette arbejde med skovl, men allerede i 1960 blev skovlene udskiftet med en Fordson traktor med 1/4 meter frontskovl. Det var et stort fremskridt, selv om det også tog lang tid at læsse med den i forhold til den senere erhvervelse, en gummiged med to meter skovl.

Birthe fortæller, at Peter startede med én lastbil, fik senere endnu én og igen senere en tredie.

- Da havde vi to ansatte chauffører, som jeg havde på kost, ja, jeg husker, at vi i en periode havde en chauffør boende hos os.

Foruden kørsel med svin, kreaturer og smågrise mandage, tirsdage og fredage blev de øvrige dage kørt med grus til vejarbejder for Horsens-Hammer Kommune: I vintermåneder med hårdt snevejr og snefygning blev der kaldt på Peter. Så sku' veje og pladser ryddes for sne med den kommunale sneplov – både i dag- og nattetimer. Det var et knokkelarbejde, ja, somme tider simpelthen umenneskeligt, tilføjer Birthe.

- 1960erne og første halvdel af -70erne var præget af højkonjunktur, store anlægs- og byggeopgaver og høj beskæftigelse, og de fleste vognmænd havde altid rigeligt med opgaver, fortæller Birthe.

Tre børn, en datter og to sønner, kom til verden, mens Birthe og Peter Jensen boede på Sigensvej i Vodskov. Alle tre har dannet familie og bor i nærheden. I dag har Birthe seks børnebørn og fire oldebørn.

Birthe Jensen hører til den efterhånden lille gruppe af borgere i vort område, der husker, da der var mange lokale forretninger med dagligvarer.

- I Langholt var der tre købmænd plus en brugs, fortæller hun, – derudover en smed, en kro, en cementstøber, tre vognmænd og altså en telefoncentral. I Vodskov var der ikke færre end fire-fem købmænd og flere bagerforretninger, og også Vodskov havde en telefoncentral. I Grindsted var der to købmænd, brødudsalg, en smed, en snedkerforretning, vognmand og også her en telefoncentral. Det er trist især for vore ældre, at så mange dagligvareforretninger er lukkede, men denne udvikling, tror jeg ikke, kan ændres.

Sidst i 1970erne begyndte Peter og Birthe at slægtsforske, først i Peters slægt, og det skete ikke, som for de fleste slægtsforskere, ved at tage til Viborg og kigge i gamle kirkebøger på Landsarkivet.

- Nej! Alt, hvad vi har fundet er hentet på Stadsarkivet i Aalborg, hvor Peter og jeg har siddet mange eftermiddage og gjort notater under gennemgang af gamle bøger, fortæller Birthe. - Andre oplysninger er fra arkivet i Hals og Hvorupgaard Museum. Utallige kirkebøger og folketællingstal har vi været igennem for at finde oplysninger om forfædre og -mødre. Hver ny værdifuld oplysning gi'r lyst og mod til at fortsætte.

- Det er flot, hvis man kan komme tilbage til 1500-tallet og næsten umuligt at finde endnu ældre oplysninger, for så bevæger man sig ind i den fortid, da det ikke var en pligt for sognepræsterne at føre en kirkebog med oplysninger om fødsel, barnedåb, konfirmationer, bryllupper, begravelser m.m.

- Slægtsforskning bli'r man aldrig færdig med. Der er altid grene af slægten, man kan finde rødder til.

Det er spændende, men også tidskrævende, tilføjer Birthe.

Vi fører samtalen med Birthe Jensen tilbage til hjemstavnsforeningens lokalarkiv i Vodskov. Det er indrettet i kælderen til ejendommen Vodskovvej 27 (det gamle kommunekontor), indgang gennem smøgen mellem bygningen og SparNord. Her kommer Birthe og andre lokalhistorieinteresserede første torsdag i hver måned for at hjælpe hinanden med at sætte manglende navne på billeder og andre gamle ting.

- Der er altid ting og sager, som arkivet på én eller anden måde har erhvervet, men som man ikke ved, hvad er, især billeder, fortæller Birthe. - Og billeder uden navne på personerne er ikke meget værd. Det lykkes heldigvis at finde folk, der kan genkende personer eller nogle af dem. Først når vi

har fået navne, adresser, sted og datoer på billederne, kan de indgå i arkivet.

Det er ikke tilfældigt, at Birthe er kommet med i dette arbejde. Peter Jensen, der døde i 2004, var stærkt engageret i lokalhistorien og formand for Horsens-Hammer Hjemstavnsforening fra år 2000 til 2004.

Sagførerens gartner II

Horsens-Hammer Årbog 1988 bragte første halvdel af en artikel fra Aalborg Stiftstidende 1953, hvor Peter Holm fortalte om sit liv til »Narrator«, især de mange år som gartner hos Sagfører Olesen, som han arbejdede for indtil dennes død.

Her følger anden halvdel i ordret gengivelse med tilføjelse af den vise, der omtales i artiklen:

En gang kom jeg tidligt om Morgenen paa vej til det første Tog forbi en Kirkegaard. Da mærkede jeg, at Vandet blev presset op i mine Øjne, og jeg skønnede da paa, at der var noget særligt på Færde. Ved det ene Hjørne af Kirkegaarden saa jeg lidt efter en Vogn med en Kiste paa, og efter den kom hele Følget, Folk, jeg godt kendte. Saa var det hele væk igen, men faa Dage efter blev der et Dødsfald i den Familie, der fulgte nærmest efter Kisten, og da blev jeg Vidne til det, jeg havde set den tidlige Morgen.

- Naar De gik sammen med Sagfører Olesen, hvad talte De saa almindeligvis om?

- Det kunne være saa meget forskelligt, men tiest om Himlen og Stjernerne.

- De har beskæftiget Dem meget med Himlen?
- Ja, saadan noget tænker man paa, naar man gaar ene derude i Naturen. Jeg har ogsaa tit tænkt paa det, at Præsten siger, man skal staa op af Graven igen, men det kan jeg nu ikke faa til at stemme. Der blev engang flyttet en mand fra Kirkegården her. Han havde været i Jorden i 22 aar, og da han blev gravet op, var der kun nogle enkelte Knogler igen. Dem kan man da aldrig komme til at løbe rundt paa.

- Men det evige Liv?

- Ja, det er en hel anden Sag. Sjælen lever videre. Det er jeg ikke i Tvivl om. Her i Guds fri Natur mærker man mere til Vorherre. Det har jeg mange eksempler paa. Jeg er jo kun et bette Menneske og begærlig som andre, og en Dag, jeg gik ude i Skoven, skulle jeg have lidt brænde med hjem. Jeg fandt da ogsaa en ordentlig Trante, men kunne næsten ikke faa den paa Nakken. Da jeg havde gaaet lidt med den, maatte jeg lade den ligge, og jeg satte mig paa den og hvilede ud. Da jeg syntes, nu kunne jeg lidt igen, sagde jeg til Vorherre: Tag Du nu i den tykke Ende, saa tager jeg den tynde. Og han hjalp med det samme. Aldrig har noget været lettere for mig at bære.

TIL LYKKE

*Guldbryllups-
billede af
Sine og Søren
Peter Holm.*

- De synger meget?
- Hver eneste Dag. Jeg har altid sunget ved mit Arbejde. Og jeg synger endnu. Skal jeg synge en Vise for Dem? Det bliver en svensk Vise, som jeg har lært af en svensk Pige, da jeg var ung. Jo, jeg har holdt meget af Pigerne og sunget for dem, kan De tro. Jeg sang ogsaa, naar jeg arbejdede for Sagføreren, men ikke saa højt, for saa kunne han

godt blive gal. Men han syntes om det alligevel, for jeg har tit set, han har staaet og lyttet. En gang han havde en stor Fest, lavede jeg en sang til ham og kom op og sang den for hele Selskabet. Jo, det med at synge er en Livsopgave for mig.

Peter Holm synger en af de gamle viser, han har sunget utallige Gange før, og ingen skulle tro, det var en godt 81-aarig Mand, der sang. Det er en sentimental Vise om ulykkelig Kærlighed, men her taler han ikke af sit eget.

- Nej, nej, saadan havde vi det ikke, Mor og mig. Vi levede sammen i 52 aar uden at skændes. Var vi ved at blive lidt uenige, saa var der godt at stryge hende lidt paa Kinden og give hende et bette Kys. Saa var vi glade igen. Folk skændes alt for meget i vor Tid. Ja, hvorfor gør de det. Det er da taabeligt, naar de ellers kunne leve lykkeligt og godt.

Sangen, Peter Holm havde lært af en svensk pige:

*Sildig en Aften kommer Kaptajnen i Land,
hilser god Aften, Kjære Madam,
hvor har du Datteren din,
som før har været min,
en gang i Vekan
gjør ingen Ting.*

*Hun er ej hemme, hun er paa Spindehus,
lærer at karte, spinde og sy,
hvorpaa hun ta'r vare,
hvorpaa hun draa utito (drager udtil?),
en gang i Vekan
gjør ingen Ting.*

*Om hele Verden Stiller sig mod Dig eller Mig
da vil jeg aldrig svige dig, nej,
nej, jeg vil ej svige dig,
nej, jeg vil være dig tro,
min søde Pige,
slaa dig til Ro.*

*Om vi paa Jorden samles ej mer,
samles ej mer,
samles vi atter i Himmelen.
Der skal vi samles,
samles som Roser i Eng
hjem til Gud Fader i Himmelen.*

Søren Peter Holm er født den 10. februar 1873 og døde den 28. juni 1954.

Sine og Søren Peter Holm foran Møgelbjerg.

Fotos m.m. er udlånt af Peter Holms barnebarn, Jytte Holm, nu Nilsson, der bor i Vodskov.

Konfirmander i Vodskov kirke, 1956

Konfirmeret i Vodskov kirke, den 18. marts 1956.

Forreste række fra venstre: Tove Nielsen, Gammel Vodskov, Aase Hansen, Horsens, Birgit Nielsen, Horsens, Birgit Christensen, Horsens, Eva Blok, Skanderborg ved Langholt, Hanne Stavad Thomsen, Horsens Enge, Alice Kjeldsen Jakobsen, Horsens Enge, Ester Madsen, Vodskov, Ruth Hoffmann, Uggerhalne, Sonja Elise Ottesen, Langholt Hovedgaard.

Midterste række fra venstre: Kristian Knudsen, Stokbrohede, Tommy Nielsen, Gammel Vodskov, Leo Kristiansen, Vodskov, Tove Skindbjerg, Grindsted, Doris Knudsen, Ørum Mose, Frida Aaen Nymark, Nykro, Annagrethe Christiansen, Grindsted, Bent Pedersen, Skovly, Kaj Jensen, Overgaard, Orla Henry Hoff Larsen, Uggerhalne.

Bagerste række fra venstre: Pastor J.E. Madsen, Knud Kristian Væversted, Nålebakken, Henning Kurt Jensen, Vodskov, Poul Erik Jensen, Uggerhalne, Helmer Aage Andreassen, Siverholm, Grindsted, Freddy Peter Nielsen, Uggerhalne, Per Stenbuch Veiby, Stenvej, Vodskov, Sigurd Sæderup Starcke, Birket, Grindsted, Arne Hansen, Lyngdrup, Gunner Christoffersen, Grindsted.

Konfirmeret i Vodskov kirke, den 30. september 1956.

Forreste række til venstre: Find Engelbrecht Pedersen, Grindsted, Egon Krogh Madsen, Engholm, Mogens Kristensen, Grindsted, Henning Sudergaard Larsen, Grindsted, Erling Poulsen, Vodskov, Verner Hartkær Johansen, Horsens.

Midterste række fra venstre: Inger Kirstine Pedersen, Grindsted Kær, Børge Milton Jensen, Grindsted, Arthur Dahl Jensen, Vodskov, Leo Jensen, Mellemladen, Vester Hassing, Hans Ole Hansen, Myren, Hammervej, Arne Dorf Kristensen, Kinderupgaard, Pastor M.J. Kjær.

Bagerste række fra venstre: Finn Dorf Kristensen, Attrup, Anne Mie Pedersen, Enggaarden, Inger Lise Poulsen, Vodskov, Birthe Johanne Jensen, Horshave, Bodil Kjær, Horsens Præstegaard, Anne Mette Kongsgaard Skipper, Vodskov, Niels Ole Jonstrup Larsen, ejendommen Sjældenglad, Horsens, Jens Christian Haurlev Christensen, Grindsted.

Mureren, der satte kraftigt fingeraftryk på sin hjemegn

Af Arne Riis, 2007

Unge familier i Horsens-Hammer – dem, der er under 40 år – husker ikke muremester *Ernst Jensen*, der boede i Grindsted og Uggerhalne, men det gør de fleste ældre, for Ernst Jensen satte som husbygger et kraftigt fingeraftryk på de steder, hvor han boede, især på Uggerhalne. De kan ses endnu som gode, solide huse, der stadig danner rammer om familiers liv.

Og så havde Ernst Jensen og hans kone, *Magda*, forøvrigt større eller mindre familierelationer til – populært sagt – det halve af dem, der bor i Uggerhalne.

Ernst Kristian Jensen blev født på gården Katrineborg på Katrineborgvej i Grindsted 11. juni 1914, og han døde på gården Egetsborg, Grindstedvej 35, Uggerhalne 30. maj 1977. Her boede indtil december 2005 Ernst og Magdas søn, Børge, alene. Han døde november 2005 efter et hjertestop.

Ernst Jensens forældre var Martine og Jens Jensen. En søster til Ernst hed Margrethe. Hun var gift med, muremester Christen A. Larsen. Ernst gik i skole i Gravsholt, kom i 1930erne i lære som murer hos muremester Christen A. Larsen (hans betydeligt ældre svoger).

I 1938 blev Ernst gift med Magda fra Dronninggårds Mark ved Dronninglund, og de fik deres første hjem på Kraghede, hvor Ernst drev landbrug. Anden Verdenskrig 1940-45 og den tyske besættelse betød, at næsten alt byggeri gik i stå.

Magda og Ernst Jensens sidste flytning skete i 1961, nemlig fra Grindsted tilbage til Uggerhalne, hvor de købte gården Grindstedvej 35 af Petrus Pedersen. Der hørte dengang 25 tønder land til gården, og det meste heraf blev bortforpagtet og

Ernst Kristian Jensen på sin AJS-motorcykel, som han dagligt brugte de første mange år, da han var murersvend.

senere udstykket til byggegrunde og solgt. Efter Børge Jensens død stod gården tom i et lille års tid, men blev 1. februar 2007 overtaget af Henning Bitsch. Han moderniserede inde og ude og flyttede ind sommeren 2007. 15.000 kvadratmeter hører til gården.

Ernst Jensen døde i 1977 og hans kone Magda i 1990.

ERNST JENSEN-HUSE i Grindsted og Uggerhalne

*Jens Nørgaards Vej 3,
Grindsted.*

Smedevej 2, Grindsted.

Ledvej 5, Uggerhalne.

*Grindstedvej 13,
Uggerhalne.*

Langholt Folkedanserlaug

Af John Hein og Klem Thomsen, 2006

1. del.

I efteråret 2006 blev indleveret en fane til Horsens-Hammer Hjemstavnsforening. Giveren havde købt et hus på Skarrisvej i Langholt, og blandt de efterladte sager i huset var denne fane. Ellers vidste giveren intet om fanen. Sammen med fanen blev fundet et skilt med teksten »Langholt Folkedanserlaug«, så der var god grund til at antage, at fanen stammede fra samme forening. At dette var tilfældet, kunne denne artikels forfattere efterfølgende bekræfte. Hvordan det kunne gå til, at en fane, som Valdemarsdags 1983 blev udleveret til Langholt Folkedanserlaug, pludselig dukkede op 23 år senere, har vi også et bud på. Men lad os starte med begyndelsen.

Opstarten

Der er danset folkedans i Danmark i over 100 år. Foreningen til Folkedansens Fremme blev stiftet i 1901, et stort indsamlingsarbejde blev påbegyndt, og de første dansebeskrivelser blev nedskrevet. Også arbejdet med at samle modeller til folkedragter blev iværksat. Efterhånden som interessen for folkedansen voksede, blev behovet for en decideret landsforening større, og i 1929 blev foreningen Danske Folkedansere stiftet. Også interessen for at få rigtige egnsdragter voksede og dette arbejde blev intensiveret i samarbejde med museer, og deciderede dragtkuverter med nøjagtige beskrivelser blev fremstillet. Dans uden musik er ikke mulig, så spillemændene var et eftertragtet folkefærd, men vi skal frem til 1943 før spillemændene organiserede sig i en forening og stiftede Danske Folkedanseres Spillemandskreds. Hermed fik også spillemændene et samlingssted for deres indsamlinger af den gamle folkemusik. Det store indsamlingsarbejde, som gennem de mange år er udført af ovennævnte foreninger, danner grundlaget for den folkedans, de folkedragter og den folkemusik, som sidenhen har glædet mange mennesker over det ganske land.

Vi skal frem til 1980, før folkedansen fik sin første foreningsdannelse i Langholt, men det hele startede nu i efteråret 1979, da LOF havde folkedans på sit program. Her mødte tilstrækkelig med folk op til, at der kunne startes et hold, under ledelse af Iben Lyngge og med Stig Christiansen som spillemand. Ingen af de fremmødte havde danset folkedans før, så alle startede på samme niveau. Derfor lærte forsamlingen som det første at gå i takt til musikken, hvorved danserne blev øvet i at lytte til denne. Lidt henne på sæsonen kom dog en »rigtig« folkedanser, sikkert et stort plus for danselederen, som nu havde én partner at vise dansene med. Hidtil havde hun anvendt spillemanden, men så manglede musikken jo.

På en måde var det et stort plus, at alle var lige »uvidende« fra starten. Ingen fortalte, at noget var svært, og der blev gået på med krum hals, uanset hvad danselederen præsenterede forsamlingen for. Først da nogle af danserne senere begyndte at tage ud til legestuer, gik det op for dem, at de havde lært betydeligt mere end mange andre dansere, der havde danset i samme åremål.

Legestuer

Hvad er legestuer egentlig? Legestuer er folkedansernes bal. Legestuerne er stedet, hvor folkedansere fra forskellige foreninger mødes. Legestuer er fælles kaffebord, sang, folkedans og levende musik. Hvor danselederen giver en gennemgang af dansen, musikken spiller op, og folk mødes på dansegulvet. Ved særlige festlige lejligheder møder danserne op i folkedragter. En legestue sluttes altid af med »Skuld gammel venskab rejn forgo«.

Stiftelsen

Da sæsonen 1979-1980 under LOF lakkede mod enden blev der taget beslutning om at danne en forening, simpelthen i et forsøg på at fastholde folkedansen i Langholt. Den stiftende generalforsamling fandt sted den 17. marts 1980, hvor der blev valgt en bestyrelse. Denne konstituerede sig efterfølgende med John Hein som formand, Aage Pedersen som næstformand, Lillian Ericius som kasserer, N. Aa. Villadsen som sekretær og Erik Andreasen som bestyrelsesmedlem. *Fortsættes i næste årbog.*

Ali Paydari

Interview af Arne Riis, 2007

Ali Paydari:

**Det gjorde mig ondt,
da de trådte
på vores flag**

**- men jeg forstår heller ikke,
hvorfor den danske avis håned
muslimernes religiøse følelser**

ALI PAYDARI, Minervavej 4, Grindsted, har nøje fulgt Danmarks og danskernes problemer med den muslimske verden de seneste år. Han er muslim, født og opvokset i Iran, men flygtede herfra og har boet i Danmark de sidste 22 år, er gift med Lone, der er folkeskolelærer, og de har to børn, en pige på 19 år og en søn på 15. Ali er 50 år og næsten mere dansk end de fleste danskfødte. Han har prøvet lidt af hvert i de mange år i Danmark. I dag er han buschauffør i Aalborg.

Det, han for halvandet år siden så og læste i aviser og på tv-skærmen, har været ham meget imod. Han frygter, der endnu vil gå lang tid, før forholdene mellem Danmark og den muslimske verden bliver, som de var engang.

- Det, vi dengang oplevede, var meget, meget ulykkeligt, fortæller Ali stille. - Det gjorde mig ondt at se, hvordan det danske flag – der også er mit symbol – blev trådt på og tilsmudset, og hvordan danske ambassader blev udsat for hærværk og afbrænding, men jeg forstår heller ikke, at en dansk avis håner muslimernes religiøse følelser. Det er en provokation, men til hvilken nytte? Ingen!

- Jeg har oplevet manglen på ytringsfrihed. Den eksisterer ikke i mit hjemland, Iran – heldigvis i Danmark. Denne frihed er fundamental og skal ikke bøjes, men den, der bruger sin ytringsfrihed, kan godt og bør vise respekt for andres religion og kultur. Uden den respekt bliver ytringsfrihed til hovmod.

Ali Paydari.

Det skete har altså gjort ondt i Ali Paydari, men der er alligevel noget, der glæder ham:

- Det blev jo en fiasko alt sammen, det, der skete i Syrien, Libanon, Iran og andre steder, siger han. - Magthaverne fik ikke befolkningen med sig. På tv-skærmen så det slemt ud, men vold og afbrænding blev kun taget i anvendelse af 200-300 mennesker. Det var storbyens gadedrenge, bøller og frustrerede mennesker, slet ikke borgerne. Bøllernes opførsel udtrykte ikke den brede befolknings mening. Volden og afbrændingen var iscenesat af magthaverne. De havde håbet, at vreden mod Danmark ville dæmpe uviljen mod systemet og samle befolkningen bag den politik, der er magthavernes. Det skete ikke. Det blev en fiasko. Dér, hvor vi så borgere i titusindvis gå i demonstrationer for at protestere mod tegningerne, blev der ikke anvendt vold eller foretaget afbrænding – i hvert fald kun af ganske få, som fotograferne var hurtige til at tage billeder af. Nej! Det meste af det, vi så, var en fiasko – for dem, der havde sat det hele i gang, systemets folk. Regimet oplevede igen, at det ikke har de mange millioner borgere bag sig.

- Derfor forventer jeg, at regimet før eller senere kommer med en undskyldning over for Danmark, for når borgerne ikke tog del i volden, er regimet

interesseret i at give gadedrenge og pøblen skylden for det, der skete. Det er nok svært for danskere at se denne vinkel på begivenhederne, men let for muslimerne her i Danmark. De kender magthavernes midler.

Danmark og danskere har en stor plads i Alis hjerte. - Jamen, det havde Danmark i iranernes hjerter, fortsætter han. - Lige indtil den dag, de blev præsenteret for en dansk avis' krænkelse af deres religion og profet Mohammed. Så fik sympatien for Danmark et knæk.

Det er ikke overdrivelse, når jeg nu siger, at da jeg var ung hjemme i Iran, da hørte gæster fra Danmark i iranernes bevidsthed til de letteste mennesker at komme i snak med, fortsætter Ali. - Det var forretningsfolk eller teknikere. Danskere var ligetil at snakke med. De talte ikke ned til os, men med os. Gæster fra andre lande, især tidligere kolonilande, betragtede os – sådan følte vi i hvert fald – som andenklassens mennesker. Det gjorde danskerne og skandinaver i det hele taget ikke.

Ali fortæller, at han fandt ud af, hvor Danmark lå på verdenskortet og læste bøger, der fortalte, at Danmark var et lille land, der kæmpede for fred og frihed.

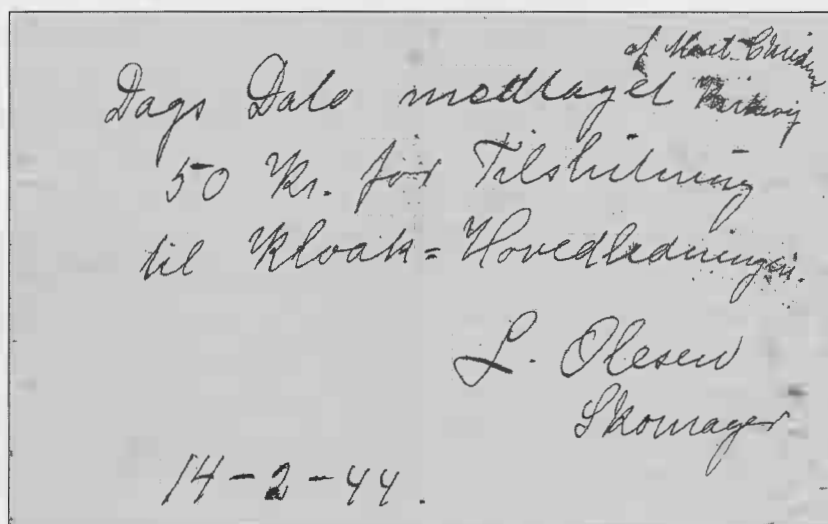
- Min lærer i skolen viste mig et billede af Dronning Ingrid. Jeg måbede. Tænk! Hun smi-

lede. Hun var et almindeligt menneske. Smile gjorde vore ledere, som vi så billeder af, aldrig. Og vores lærer fortalte om Hans Christian Andersen. Hans eventyr var fyldt med humor og fantasi. H.C. Andersen har en del af æren for, at jeg i dag forstår dansk humor, blandt andet den specielle nordjyske humor, som jeg kan li'.

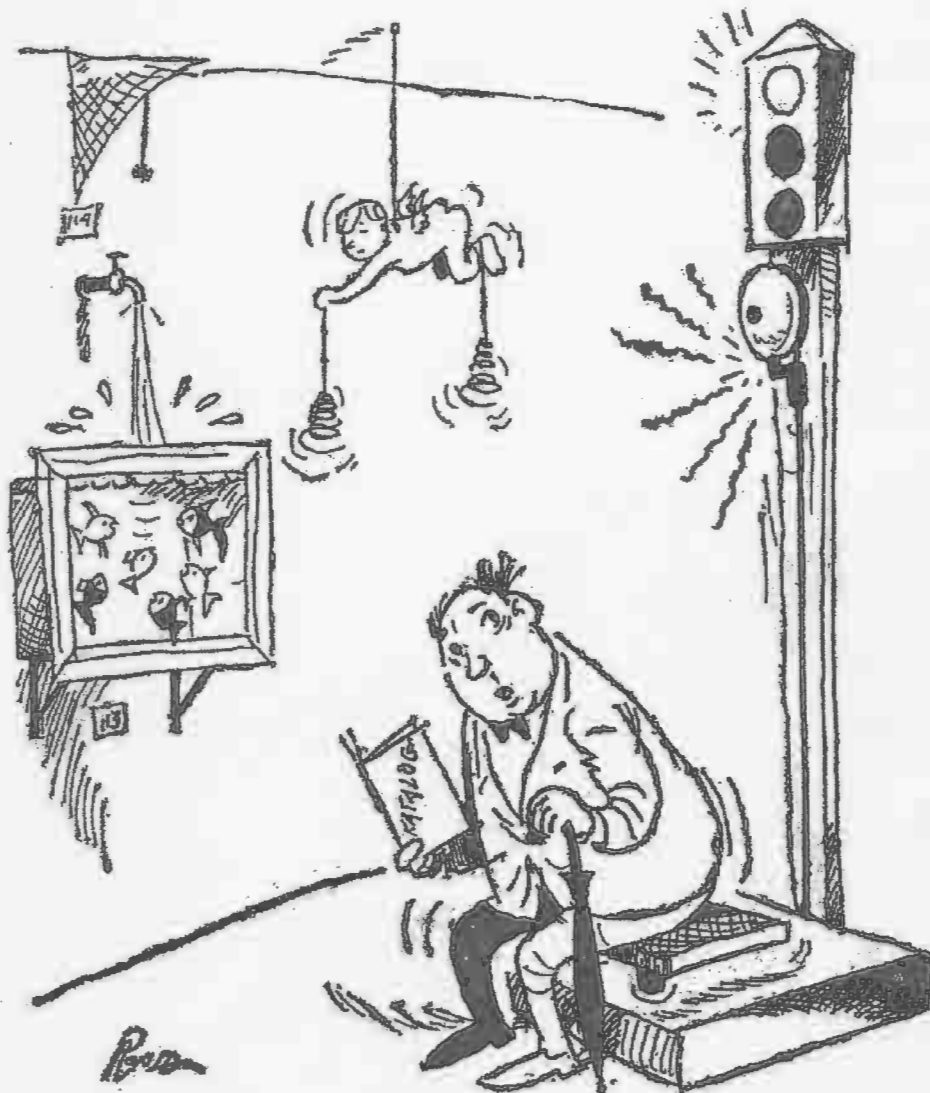
- Humor, tolerance og respekt for andres værdier er efter min mening en væsentlig del af det, der skal til for at skabe harmoni mellem forskellige folk, kulturer og religioner.

Dags Dato kvittering fra 1944

Ak, ja. Det var dengang. Kvitteringen er skrevet på bagsiden af en konvolut.

DAGENS CATA *Strofe*

Vor specielle ven, billedtugger William Jessen, har været i Stockholm og se udstillingen »Bevægelse i kunsten«, som nu kommer til Danmark.
Han fortæller herom.

Bevægelse i kunsten
er sidste nye mode.
Om det saa er et gode,
ja, det vil tiden vise.
Man kommer ind i salen
og sætter sig paa halen
- og straks sker sære ting,
man har sat hjul i sving,
og hjulene er kunst,

skulpturen hedder »Brunst«.
Saa gaar man hen til væggen
og vipper med en kugle,
og maleriets farver,
der ligger i det gule,
forvandler sig til grønne,
der ogsaa er saa kønne.
Man trækker i en snor,
og en skulptur i loftet,

der minder om Niels Bohr,
begynder nu at gynges
saa man faar lyst at synge.
Ja, morskab er jo dejlig,
man bliver vederkvæget,
men selv er man det eneste,
der ikke bli'r bevæget.

Cata.

Horsens-Hammer Hjemstavnsforening

Foreningens formål er at øge kendskabet til
– og interessen for Horsens, Hammer og Vodskov Sogns historie

Medlemskab:

Anmodning om medlemskab rettes til foreningens kasserer.
Kontingentet for 2007 er 60 kr. for en husstand.
Der udleveres 1 årbog pr. husstand og kun den person,
som tegner medlemskabet,
har stemmeret på generalforsamlingen.
Generalforsamlingen i 2008
bliver mandag den 5. maj 2008 kl. 19.30 i arkivet.

Vi gemmer »det gamle« til de næste:

Foreningen indsamler og opbevarer
gamle genstande, fotos, papirer, protokoller, artikler,
erindringer m.v.,
som har lokalhistorisk interesse.
Henvendelse herom til et bestyrelsesmedlem.

Foreningens årbog:

Vi modtager meget gerne stof til årbogen,
som er udkommet siden 1977 med »aktuelle« artikler
fra lokalområdet.
Det er stadig muligt at købe enkelt-eksemplarer
eller evt. hele serien.
Indholdet er samlet og redigeret
af bestyrelsen.
Ansvarshavende: Foreningens formand.
ISSN 0106-5998

Foreningens arkiv:

Vodskovvej 27, 9310 Vodskov.
I kælderen under
»Det gamle kommunekontor«.

Åbningstid:

Første torsdag i hver måned kl. 14-17.
Lukket i sommerferien.
Åbent hus sidste lørdag/søndag i september
kl. 14-17.
Besøg ellers efter aftale.

Samlingen af landbrugsredskaber:

»Lerbæk«, Rærupvej 70, Rærup.
Besøg efter aftale.

Samlingerne på Vodskov skole:

Samlingerne er under revision. P.T. lukket.

Foreningens bestyrelse:

Svend Dam Larsen
Formand, arkivleder
Tlf. 98 29 33 40

Svend Laursen
Kasserer
Tlf. 98 29 31 56

John Schødt
Næstformand
Tlf. 98 29 43 48

Jens Aage Christensen
Tlf. 98 28 61 69

Niels Jørgen Jensen
Tlf. 98 28 60 35

Arne Riis
Tlf. 98 28 66 17

Aase Fladkjær
Tlf. 98 29 33 07

Suppleanter:

Jakob Arentoft
Lis Schødt

Revisorer:

Henning Bach Andersen
Per Bøgh Christensen

Æresmedlem:

Birthe Jensen